Ч. 179 (15.000). Львів, вівторок 16. серпня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . 30.00 „
річно . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Чи Бліхер заплатить головою за невдачу під Чанкуфен.

В пятницю 12. ц. м. марш. Бліхер прилетів літаком до Москви.

Кружляють поголоски, що марш. Бліхер дістане гостру догану за свою діяльність під Чанкуфен і його відкличуть з Далекого Сходу. Кружляють теж поголоски, що на останнім засіданні ради народніх комісарів дійшло до гострої сварки між Ворошиловом і Літвіновом. Ворошилов закинув Літвінови, що своїми дипльоматичними інтригами довів до того, що СССР змарнував добру нагоду побити Японію. Треба бути дійсно „ворогом народу", щоб не використати такого щасливого збігу обставин. Політичні кола переконані, що по приїзді Бліхера до Москви дійде до остаточної розгривки між ним та Літвіновим. Один з них мусить рішуче програти.

НОВИЙ ПРОТЕСТ ЛІТВІНОВА.

В суботу пополудні Літвінов запросив амб. Шіґеміцу до себе і запротестував в імени совітського уряду проти нарушення японськими військами в суботу 13. ц. м. совітського кордону під Чанкуфен. Літвінов покликувався на вістки, що їх дістав від генерального штабу червоної армії на Далекому Сході. Літвінов заявив, що якщо новий інцидент не буде вияснений, совітський уряд не буде звязаний договором про перемиря.

Амб. Шіґеміцу відкинув протест, бо японська амбасада в Москві не має ніяких вісток про такий випадок. Одночасно заявив, що звернеться за інформаціями до Токіо.

АРЕШТИ ЯПОНСЬКИХ КОМУНІСТІВ У МОСКВІ.

Домеї повідомляє:

Совітська влада наказала перевести основну „чистку" між японськими комуністами, які перебувають у Совітах у звязку з невдачею створити „людовий фронт" в Японії. Чекісти арештували в Москві понад 30 японських комуністів. Між арештованими є теж провідник японської секції комінтерну Носака та представник Японії у профінтерні Ямамото. Вони оба перебували від 1929. р. в Москві.

Всякі спроби агентів комінтерну збольшевизувати Японію не вдалися завдяки енергійній акції міністра внутрішніх справ адм. Сітсуґу. Міністр наказав виарештувати комуністичних агентів і спаралїжував таким чином зовсім комуністичну акцію в Японії. Арештовані в Москві: 47-літній Санджі Носака і 46-літній Кензо Ямамото кермували з Москви комуністичною акцією в Японії. По арештуванні обох провідників провід японської комуністичної партії з осідком у Москві здезорганізований. Кілька японських комуністів покинуло кордони СССР і виїхало до Парижа.

ГЕРОЙСЬКА БОРОТЬБА ЯПОНСЬКИХ ВОЯКІВ ЗІ СОВІТСЬКИМИ ПОВЗАМИ.

Японська преса подає такі подробиці з боїв недалеко Шашаопін.

Дня 31. липня вранці почала совітська піхота наступ на японські становища при участи 50 повзів. Японські вояки почали виявляти неспокій, але командант наказав вдержати становища за всяку ціну. Тоді вояк Кавамура вхопив протиповзову бомбу і кинувся з нею на вежу повзу, що їхав на японські становища. Повз вилетів у повітря. Бомба розірвала японця. Інші японські вояки пішли за геройським прикладом Кавамури й почали наступ на большевицькі повзи, кидаючи ручні ґранати і бомби крізь вежі повзів до середини. Таким чином японці знищили 11 повзів, інші втекли.

Дня 6. і 7. ц. м. японці знищили в той спосіб 11 совітських повзів.

СОВІТСЬКИХ ВОЯКІВ ПРИКОВУВАЛИ ДО СКОРОСТРІЛІВ.

Домеї повідомляє: Підчас останніх японсько-совітських боїв около 40 відсотків совітських гранат не вибухло, а совітський гарматній вогонь не був влучний. Японські становища були 8 годин під барабанним вогнем совітської артилерії, але всеодно були ненарушені. Підчас наступу на Чанкуфен і Шасаопін 27-го липня ствержено, що обслуга совітських скорострілів була приковувана до скорострілів.

Перед новою крізою політики неінтервенції.

Паризький „Ле Тан" присвячує передовицю положенню в Еспанії. „Тан" признає військову перевагу національній армії та безсумнівні мілітарні успіхи ген. Франка. Одначе положення розвивається поволи і леdви чи національні війська здобудуть Валенсію та Барселону ще перед осінню, бо спротиву республікан ще не зломано. „Тан" тривожиться мовчанкою ген. Франка у справі висилки чужинних добровольців з Еспанії. Якщо відповідь ґен. Франко буде відмовна або прийде запізно, слід сподіватися — пише „Тан" нової кризи політики неінтервенції, що моглоб відбитися відємно на загальнім европейськім положенні.

Польща підтримає Німеччину в конфлікті з Чехословаччиною.

„Манчестер Гардіян" подає цікавий коментар до акції польського уряду щодо скасування польської делеґації при Лізі Націй, де на найближчій сесії обговорюватимуть справу відносин між ЧСР і Німеччиною. Тоді Польща опинилаб ся у клопітливому положенні, бо мусілаб підтримати Л. Націй або заняти неясне становище. Це булоб неможливе, якби Польща солідаризувалася з якоюнебудь акцією Німеччини проти Чехословаччини.

Одначе тому, що польська теза у справі національних меншин Чехословаччини ідентична з німецькою тезою, можна сподіватись, що Польща підтримає Німеччину підчас її короткого зудару з Чехословаччиною. Тут слід дошукуватися причини останніх потягнень Варшави супроти Ліґи Націй.

Кому шкодить критика?

Львів, 15. серпня 1938.

Польська влада, як відомо, страшенне вразлива на критику. Не в тому, храни Господи, розумінні, щоб слова критики брати собі до серця та піддавати ревізії своє дотеперішнє становище відповідно до розумних арґументів своїх опонентів. Але взагалі воліє тих неприємних голосів не чути: установа цензури є знаменитим засобом відмежуватися від влізливців, яких професією є говорити те, що думають. Очевидно, відносини під цим оглядом у Польщі не є єдині та виняткові. У Совітах, Німеччині, Італії — критика уряду ще менш допускальна, чи — вірніше кажучи — взагалі неможлива. Але це держави авторитарні, на чолі з вождом, довкола якого витворена леґенда непомильности та який не формально, а фактично бере на себе всю відповідальність за історію народу за час свого володіння. Подібна ситуація була й у Польщі за життя маршала Пілсудського. Але коли порівняти тодішні рямці свободи преси до оцінювання ріжних явищ у польській державі та нинішні, — то кожний журналіст зідхає до тамтих „добрих" часів. І польська конституція і виразні заяви найвищих державних чинників і фактичний стан у Польщі нині такий, що нема тут „авторитарности". І через те на тлі тієї аверсії до голосів критики — не лайливої, а найбільш річевої — раз-у-раз виринають з пресою та громадянством конфлікти, типові для відносин, в яких непорозуміння є одним із головних елементів дійсности.

Характеристичним причинком до цензурних відносин у Польщі є страшенна перечуленість писати сьогодні про ті справи, про які завтра всі вже голосно і говорять і пишуть. Відомо нпр., що за часів останнього кабінету полк. Славека цензура в Польщі була дуже гостра і критикувати методи правління премієра було просто неможливо. На другий день після зміни уряду у найпопулярнішому варшавському кабареті співали глумливі пісоньки на цю тему і кепкували собі з річей, про які ще день тому не можна було спокійно та поважно слова написати. Але це не тільки доля „неудачників", що відходять і мусять тоді зазнавати долі всіх слабих, на яких мстяться ті, що слабі були раніш. Бувають і конкретні справи, що їх чомусь висока цензура вважає недоторканим табу, яке всеодно за якийсь короткий час свою недоторканість тратить. Ось нпр. голосна нині „плотова справа". Тямимо, що навіть стаття в патріотичнім, льояльнім і подекуди послушнім львівськім „Веку Новім" на тему риґористичного розпорядку про обовязок ставити та білити плоти — була сконфіскована від першого до останнього рядка. Коли-ж справа стала голосна аж на парляментарній арені — всі відразу розписалися без ніяких обмежень і в самому краківському „Курієрку" ми недавно читали про те, якими то чудовими білими плямами на тлі гірської природи красуються гуцульські хати з тесаного дерева, білені на жадання місцевих постерунків. (Мимоходом кажучи: з львівського маґістрату приходили й до Волоської церкви у Львові, одної з найкращих і найцінніших архітектурних памяток у Польщі та у світі, жадати, щоб її — побілили! Одночасно львівський маґістрат утримує довкола т. зв. повистаєвої площі у Львові, площі Східніх Торгів, ординарний пліт з поржавілого кільчастого дроту, хоч скрізь у краю громадські та держ. поліціянти дбайливо вилапують кожний клаптик кільчастого дроту, яким не вільно городити ніякого сільського обійстя!). Не маємо ніяких сумнівів, що на другий день, коли тільки прийде зміна уряду, нинішні пп. міністри читатимуть і про це і про ріжні інші їхні розпорядки такі речі

ких сотньої частини не вільно подавати сьогодні до їхнього відома, явно і славно, з тою позитивною інтенцією, щоб довести до поправи відносин.

Недоторкальною темою стала для преси в Польщі справа Православної Церкви й усі ті події, що дали матеріял для інтерпеляції посла Ст. Барана. Православний єпископат у Польщі за підписами всіх без винятку владик видав у звязку з тими подіями пастирський лист до вірних. Лист був сконфіскований. Вияснення у справі тої конфіскати в митрополичому „Слові" підпало теж конфіскаті. Редактор виленського „Слова", колишній посол ББ Мацкевич написав у цій справі статтю, оперту мабуть на власних спостереженнях з подорожі по Холмщині: статтю теж сконфіскували. Тоді він помістив міркування про панівну систему „розбивати термометри": конфіскувати кожну таку оцінку подій у державі, яка вказує на підвищену атмосферу.

„У своїй статті (пише п. Мацкевич) я не нападав на уряд. Я не казав про якунебудь його злу волю. Але з ходу тих подій виходить, що наш уряд не доріс до вирішування справді важних проблем і що при найкращих бажаннях доходить до катастрофальних для нашої держави, для нашої нації, для нашої будучини, для всіх наших мрій про великодержавницьку політику явищ. Конфіската! Та, це найлегше. Конфіската, Береза та грошева збірка — ось три універсальні засоби стосовані в наші часи. Не маємо доріг, [illegible], шпиталів, є безробіття, нема шкіл, фабрик, промислу, польських міст. Треба якось тому помогти: публична збірка, „добровільна", „спонтанічна". Щось іде погано — шукається винуватців, находиться їх (шукайте а найдете) і стосується Березу, — якщо щось в краю показує, що збірок, Берези та малювання плотів замало для того, щоб правити великою державою — тоді просто конфіскують вістки, що появляються в газеті. На жаль, подій сконфіскувати не можна. Конфіската, це тільки розбивання термометрів, які вказують підвищену температуру..."

У нашій Редакції — яких добрих 20 статтей, дописів, репортажів на православні теми. Газети ніхто не видає й не редагує на те, щоб читач діставав білий папір і тому й ми ввесь той матеріял тримаємо у столику. Але газети виходять не тільки на те, щоб читав їх власний передплатник так званий сірий „приватний" читач. Читає їх і уряд, ріжні чинники влади, всі заінтересовані суспільні чинники: на газетному матеріялі конфронтують свої розпорядки, свою політику, свою поведінку з її життєвими наслідками, з її громадян. відгуками. Коли газетам у цілій державі не вільно писати про щось, що діється на великому просторі держави, що творить тему розмов, суперечок і найпалкіших дебат у міліонів громадян, про щось, що хвилює цілу одну кількаміліонову національну збірноту та викликує найповажніші застереження і в частині поважного польського громадянства, про щось, що може мати величезні історичні наслідки для всього розвитку майбутніх взаємин між двома народами, — тоді уряд розпоряджає тільки звітами підчиненої собі бюрократії та власним вдоволенням з власних діл. Увесь інший матеріял спочиває у редакційних столах. А коли прийде час, що буде вже „вільно" про все те писати, тоді неодин нинішній достойник може відкриє з дива очі та розведе руками: „ми-ж не знали, нам казали інакше, ми вперше про такі речі довідуємось..."

Однак, коли навіть припустимо, що більшість з того, що сьогодні „нецензурне", — рішальним чинникам влади відоме, — то й тоді не розуміємо того остраху перед писаним словом, острахом перед критикою їх поведінки, їх політики. Нема в історії прецеденсу, щоб політика кепська мала добрі наслідки, тому не вільно було писати, що вона — лиха. Проблема Православної Церкви у Польщі не залежить від того, чи про політику п. Францішка Потоцького та ріжних його добровільних помічників, які „з власної пильности" взялися її відомими методами розвязувати, буде вільно писати чи ні. У даному випадку відпадає навіть арґумент, залюбки при таких нагодах цитований: щоб преса не „уроблювала настроїв", не „підбурювала", не торпедувала заходів влади і т. д. Адже спеціяльно холмська та й подекуди волинська людність більшости тих голосів преси не читала! Чи православний селянин- холмщак читає „Діло" або польське виленське „Слово"?! Арґумент пропаґанди тут абсолютно ніпричім. Єдина місія тих наших голосів — це справді бути „термометрами дійсности".

Критика ніколи не шкодить тим, які є направду сильні та яких політика дійсно правильна. Недавно світ був свідком, як в льондонському парляменті один посол гостро заатакував британського міністра військових справ за промахи в ділянці летунства Великої Британії. Коли міністр покликався на тайний військовий характер цієї справи — ввесь парлямент і все англійське громадянство взяло в оборону посла, стверджуючи, що державна тайна не може служити параваном для того, щоб закрити свою хибу та внеможливити слушну критику. Коли-ж міністр скористав з своєї влади і військові чинники завізвали того посла, щоб він явився перед ними та виправдався, звідки має оті свої відомости, парлямент ствердив, що обмежено свободу посольської діяльности і права парляменту, премієр погодився зі становищем парляменту і міністр програв. Колиж він далі урядує, то тому, що й посол атакував не особу, але злу справу, яку хотів направити. Вислідом того конфлікту було тільки знову скріплення в опінії всього світа великодержавницького престіжу Англії, якої уряд не лякається критики в ніякій ділянці своєї праці.

Не маємо претенсій, щоб у Польщі панували англійські звичаї, не хочемо покликуватися на факт, що в Гайд-Парку одночасно промовляє 10 проповідників ріжних церков і сект і нікому це не шкодить. Але всетаки не можна мовчки погодитися теж з фактом, що не вільно сьогодні обміркувати подій, які сталися і далі діються і матимуть свої наслідки без огляду на те, чи комусь мило про них слухати чи ні.

ік.

Боєва вартість червоної армії

У СВІТЛІ ВОЄННИХ ПОДІЙ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

На совітсько - манджурському фронті від 11. ц. м. розєм. Спірне узгіря Чан-Ку-Фенґ, за яке три тижні йшли криваві бої, залишилося у руках переможних японців. В очах світу зріс престіж японської армії та померкла одночасно леґенда про боєву вартість червоної армії СССР.

Світова преса обговорюючи пером військових знавців результат совітсько - японського конфлікту на основі короткого воєнного досвіду, дає таку характеристику обох сторін, що провірили свою воєнну силу й вартість біля Чан-Ку-Фенґ:

1) Кільканацятиденні бої виказали **велику боєву готовість японської армії,** здібної перемагати навіть на два фронти. Військова орґанізація японців взірцева — дух армії геройський. Приклад японського вояка Кавамури, що кинувся під большевицький позв, підложив під нього бомбу і вилетів разом з розірваним позвом, загативши в той спосіб дорогу іншим большевицьким позвам, находить признання не тільки в японців, але у цілому світі. Військові знавці підкреслюють вартість японської воєнної перемоги особливо з того погляду, що чисельне відношення японських воєнних сил до совітських під Чан-Ку-Фенґ було в пропорції **3 : 4.**

2) **Слабість червоної армії** виявилася під кожним оглядом і викликала немалу констернацію у французьких військових колах. Стверджено **недостачу військового вишколу** червоноармійців, а ще більше військову неграмотність командного складу, останній факт мабуть як наслідок недавної „чистки" серед фахового старшинського корпусу. Стрілянина й бомбардування з боку червоноармійців були недоцільні та невлучні; невміння маневрувати літаками в часі боїв коштувало червону армію дуже дорого, бо японські війська зістрілили поверх 30 совітських бомбометів. Далі виявилася у цілій величі історична вже російська нездарність у постачанні. Погано відживлювані червоноармійці з подякою приняли харчі, що їх японські вояки зараз після перемиря запропонували червоноармійським частинам. Вийшли на яву також небувалі **зловживання,** особливо в інжинірськім корпусі; хаос у будові військових обектів дійшов до того, що ще перед перемирям на фронті вмішався у справу політичний комісар червоної армії Мехліс і поставив понад 50 військових інжинірів перед надзвичайний трибунал у Хабаровську. Ще більше клопоту і журби має Кремль та його союзники через факт, що в совітсько-японських боях — отже при першій спробі боєвої вартости червоної армії, виявилася […] **недостача боєвого духа та дисципліни,** не тільки серед рядовиків, але також в рядах […]шин - некомуністів. Наслідком **дезерції** […] було часто змінювати частини та старшин. Японські та англійські джерела стверджують істнування у рядах червоноармійців ненависти **до комуністів і комунізму;** совітські дезертири подавали в більшости випадків як причину втечі, що не хочуть воювати тому, бо мають досить комуністичного „раю". Втеча […] совітської військової місії у зовнішній Монголії до Манджурії з цінними документами на тему військової ситуації та настрою серед червоної армії причинилася до потвердження зізнань червоноармійських перебіжців. Взаємне недовіря у червоній армії дійшло до такого ступня, що наступаючі червоноармійські частини не могли нераз уживати ручних гранат тільки тому, що не було капслів до цих гранат. А не було їх тому, бо капслі розділювано між „непевні" частини аж в останній хвилі зі страху, що червоармійці можуть їх звернути проти власних старшин - комуністів і […]ли ситуації, що під японським обстрілом не було можливости в останній хвилині їх […] пороздавати.

У звязку з відомим не від нині фактом, що **добру половину далекосхідної червоної армії творять військові контингенти з України** […] чужинні обсерватори ствердили в часі загострення совітсько - японського конфлікту […]ші транспорти українських частин на […] Манджурії, можна напевно твердити, що далекосхідну невдачу большевики можуть завдячувати у великій мірі своїй злочинній господарській, культурній та національній політиці проти українського народу. **Події на Далекому Сході дали світові повчаючу оцінку настроїв поневоленого Москвою українського народу.**

Дає цьому фактові посередній вислів також париська „Ль'Епок": „Росіяни мають на Амурі сильні позиції, здається найкращу свою армію — далекосхідню, під командою Бліхера.... Але який моральний стан […]ських частин? Що варта їхній генеральний штаб? Чи можуть вони постачати […] армії всі потрібні засоби тією слабою […] сиберійською залізничою дорогою? Чи […] **жований на Сході СССР зможе […] протиставитись заатакуванню України? Чи […]літична ситуація у краю дозволяє […] успішність мобілізації усіх сил народу?**

І коли сьогодні, після далекосхідної […]чі, Ворошилов і Літвінов беруться […] скидаючи вину один на одного, а оба […] на далекосхідного вождя Бліхера, то […] змінює факту, що червона армія не […]дала гордих надій большевицьких […] та що її вартість як союзного інструменту […]ла найменше до половини. Та це — […]но — тільки початок, бо совітсько - […] розрахунок припинився тільки на […] далеко йому до кінця..

Нагінка на український спорт.

Нема дня, який не приніс би нам нової ластівки завзятої, неперебірливої у засобах нагінки на ціле українське зорганізоване життя. Ця нагінка, скермована спершу лиш на наші культурно-освітні й економічні установи, скерувала останніми часами своє вістря й на українські спортові установи. Правда, український спортовий рух ніколи не міг похвалитися спеціяльними симпатіями адміністраційної влади, хіба у від'ємному значінні, а проте спорадичні репресії чи навіть ліквідація поодиноких тіловиховних клітин не мали ще познак системи.

Без сумніву першим та одночасно алярмовим сигналом було розвязання Українського Спортового Союзу та ліквідація майже всіх звязаних із ним організаційними нитками низових клітин. За цим першим ударом настала позірна тиша. Позірна, бо хоч адміністраційних репресій проти українських спортових установ більше не було (справу вивласнення площі Сокола-Батька залишаємо на боці, як окрему тему), проте почалася польська пресова нагінка саме проти тих українських спортових товариств, які звязані орґанізаційно із загально-державними союзами.

Цю нагінку називаємо анонімовою, бо хоч відомі в поодиноких випадках особи, чи пресові польські орґани, як безпосередні виконавці тієї нагінки, то ціла ця кампанія проти українського спортового життя має познаки дбайливо замаскованої зорґанізованої акції. Ініціяторів тієї акції можна лише догадуватися.

Ціла ця нагінка обчислена виключно **на ліквідацію українського спортового життя,** байдуже, хто є її автором. Що воно так, не інакше, можемо навести безліч прикладів.

Одним із таких клясичних прикладів була сецесія польських клюбів із загальних зборів ЛЗОПН-у, сецесія, до якої ініціятиву дали т. зв. „військово-цивільні клюби", створивши т. зв. „польський бльок" проти „демократичного бльоку" (деякі польські робітничі, цивільні клюби та українські й жидівські). Цей перший „протимешциневий" виступ на спортовій арені замітний ще й тим, що цю, між іншим невдатну, акцію „військово-цивільних" клюбів прославляли і за нею розпиналися... ендецькі часописи з львівським „Словом Народовим" на чолі.

Після цієї першої, невдатної спроби ініціятори протиукраїнської нагінки у спорті змінили тактику. Вони почали вести скриту боротьбу на кожному кроці і при кожній нагоді. Українські спортові товариства, особливо такі, які мали змогу виявляти в ріжних місцевостях свою спортову, чи навіть орґанізаційну вищість над польськими, відразу відчули, що аполітичність спорту — це дуже умовна справа. „Аполітичність" щезала в кожній спортовій, хочби й найменшій маґістратурі, коли на черґу дня виринала справа українського клюбу. Таким робом прийшли відомі події зі станиславівським „Проломом", тернопільським „Поділлям", стрийською „Скалою", львівською „Зорею" та кілька інших дрібніших, менше гомінких справ. Завершенням тієї грубими нитками шитої протиукраїнської інтриґи була нагінка поведена польською пресою проти перемиського клюбу „Сян", який „посмів" перемогти польського кандидата до львівської екстракляси. Переповідати тієї неперебірливої кампанії не будемо, бо вона нашим читачам аж надто відома. Як в інших випадках, так теж і в афері „Сян"—„ТШЛ" „лайтмотивом" був, на диво, „заґрожони стан посядання" у спорті. Найщирішою була в цім випадку ендецька „Земя Пшемиска", яка отверто написала, що рішуче не вільно допустити до розбудови й авансу українських спортових товариств, бо це загрожує польському спортові.

Значить — уроєний „заґрожони стан посядання", яким залюбки жонґлювала польська преса у відношенні до наших культурно-освітніх та економічних установ, придався і в цім випадку. Після двотижневої передишки знайшла собі львівська преса знову притоку до нагінки. Цим разом вістря звернене проти „України", яка уладила 15. ц. м. товариські змагання з краківською „Гарбарнею". Одночасно того самого дня грала „Поґонь" з мадярським клюбом Кішпешті С. К. Ясно, що кожному клюбові можна уладжувати свої імпрези в такому часі, в якому йому вигідно і так теж було завжди, хіба, що товариства самі порозуміються між собою. Але „Слово Народове" ч. 231, з 12. ц. м. счиняє новий алярм:

> „Пору змагань визначили меншинні конкуренти (значить „Україна" й „Гасмонея" — прим. Ред.) на ті самі дні і на ту саму годину, в якій буде грати „Поґонь".
>
> Робота яскрава й не вимагає ніяких коментарів. Іде про те, щоб польський спортовий клюб положити на обі лопатки.
>
> Сподіємося, що львівське громадянство відповідно зрозуміє **провокаційний характер** спортових змагань, що їх грають жиди й русини саме в дні Свята польського вояка Роковин чуда над Вислою"...

Відтак іде на закінчення зазив до польської публики, щоб вона масово зявилася на грищі „Чорних". Значить, два гриби в борщ — знаменита реклама для польського клюбу та удар по „Україні".

В іншу нотку вдарив проурядовий „Дзєннік Польскі" ч. 222 з дня 14. ц. м.

> „Для поляків зовсім незрозумілий факт, що на афішах подано у фальшивий спосіб до відома назву грища „Чорних", не подаючи справжнього тексту назви спортового парку „Чорних", пропускаючи слова „Парк Спортови ім. маршала Польщі Йосифа Пілсудського".

Відтак погроза:

> „Бо затямте, що коли вже користаєте з польських спортових обєктів — то згода — одначе не вільно вам профанувати цих місць, місць для поляків найдорожчих. В іншому випадку польські грища можуть бути замкнені для українських спортовців".

Два польські часописи ніби ріжних політ. напрямків, ріжними способами бють однозгідно український клюб. Погроза **замкнути грища для** українських спортовців знаменна, **особливо тепер, коли ведеться справа вивласнення площі „Сокола-Батька"!**

Як бачимо, нагінка проти українських спортових товариств не вгаває ні на мент. Чимраз важче вести українським спортовим товариствам свою діяльність, дарма, що вони її ведуть під контролею загально-державних союзів. Польські спортові діячі залюбки висувають тепер тезу, що „польські спортові маґістратури — виключно для поляків". Переведення цього гасла означає посередньо виелімінування непольських клюбів, у першу черґу українських, поза скобки загально-державних маґістратур. Перший випадок можемо вже занотувати у Надвірній, в якій рішенням станиславівського О.З.П.Н-у виключили УСТ „Бескид" із членів. Що воно означає в нинішню пору — не треба пояснювати, бо воно ясне, що це загибіль товариства.

Чи ця маскована акція деяких польських шовіністичних кол (за якими скриваються ріжні чинники) принесе якунебудь користь польському спортові, дуже в це сумніваємося. Чи ця акція дуже на руку централі ПВіВФ і йде по її думці теж важко повірити.

Одначе українські спортові товариства не можуть безчинно приглядатися, які висліди дає ця безкомпромісова нагінка на наше спортове життя. Не можна допустити до того, щоб одного дня наш спортовий рух опинився на повній ласці польських клюбів, або станув перед маревом ліквідації.

21

Чому Наполеон оминув Україну?

Французькі голоси про книжку І. Борщака „Наполеон і Україна".

Написана українською мовою книжка І. Борщака „Наполеон і Україна", очевидно могли звернути на себе увагу в першу чергу французьких славістів. Голоси цих французів варто зберегти для українців не тільки з огляду на їх зміст, але також з огляду на особи, що висловили свої погляди. Рідко буває — раз на десятки років, щоб про наші книжки писали французи.

21. січня 1938. року найстарша сьогодні паризька газета „Журналь де Деба" (150 років існування) принесла у свому фейлетоні (коли у 19. віці ці фейлетони належали до найкращих французьких письменників та ввійшли в історію літератури) широку статтю під сенсаційною назвою: „Держава, що померла раніш, ніж народилася Наполеоніда". Стаття написана Альбертом Муссе, особою добре відомою в парижському дипломатичному, публіцистичному та науковому світі, бо Муссе належить одночасно до всіх цих світів. Директор відомої телеграфічної аґенції „Радіо" та вельми поважного місячника „Закордонні Справи", Муссе має неабиякий авторитет у питаннях Еспанії та славянських країн. Бо як це не дивно, він спеціяліст у таких далеких ділянках. По скінченні „Еколь де Шарт", тобто археольоґічного інституту та університету, Муссе працював довго в Еспанії, де видрукував низку важних праць з обсягу еспанської історії, і під час великої війни відіграв велику ролю у так званій французькій пропаґанді в Еспанії. По війні Муссе спеціялізується у славянських справах, студіює російську та сербську мову, мандрує по східній Европі і видає низку авторитетних праць на славістичні теми. Муссе пише у ріжних французьких ґазетах і журналах, і кожна його стаття є замітним явищем. Варт додати, що літературний талант Муссе також причиняється до успіху всього того, що виходить зпід його пера.

Після цих уваг переходимо до фейлетону Муссе.

„Ерудит, славянин — французької культури, п. Ілько Борщак, якому ми вже зобовязані серією першорядних студій про українські справи (ми відмічали свого часу тут його критичну бібліографію української проблеми в чужинецькій літературі), приносить нам сьогодні в томі більш ніж 100 сторінок вислід довголітніх своїх розшуків про Наполеона й Україну. Ця праця, яку треба якнайшвидше видати французькою мовою, кидає зовсім нове світло на загадкові проекти, що інспірували цісарську політику супроти Московії." Переповівши головні моменти праці Борщака, французький автор завдає собі питання, чи залишаючи Москву, Наполеон не думав поставити на українську карту?

„Коли в середині жовтня 1812. року Наполеон рішився евакувати Москву, що була майже вся спалена, він, як відомо, рішив піти на Калугу, на південний схід, щоб, як пояснює офіціяльна історія — не вертатися старим шляхом, який росіяни спустошили. Чи не мав тоді Наполеон прочуття неминучої катастрофи і одночасно — несподівану шансу виправити свою фортуну, чи не мріяв Наполеон про великий південний нарід (тобто український), що тремтів під ярмом і готовий був повстати проти своїх господарів у перший день французької інвазії? У всякому разі безперечний є факт, що росіяни зрозуміли небезпеку: Кутузов кинув усі свої сили, щоб змусити Наполеона повернути на північ. Баталія під Малоярославцем, яку росіяни виграли мимоволі, поклала кінець українському міражові."

Чи були реальні бази на Україні для зорґанізованого повстання? Архіви, каже Муссе, досі не дали ще своєї вичерпаної відповіді в цій справі, але „з того, що опублікував Борщак, видко, що справжнього координованого пляну повстання не було, а були лише окремі індивідуальні акції, але цього було замало, щоб мрія Ґотеріва (створити Наполеоніду) могла стати дійсністю".

Майже одночасно зі статтею Муссе, у місячнику „Аффер Етранжер", яким, як згадано, проводить сам Муссе, появилася у двох числах (січень—лютий) велика стаття „Наполеон і Україна". Автором її є професор Рене Мартель, що віддавна цікавиться українськими справами, яким присвятив чимало місця у своїх студіях про східно-европейські справи; між іншим книга Мартеля про Карпатську Україну, що появилася в 1935. році тепер має неабияке актуальне значіння.

Свою статтю про книгу Борщака Мартель починає довгим вступом, який варт подати в цілости, а саме:

„Як окремі люди, великі народи іноді переживають години турботи. Хоч жадна безпосередня небезпека їм не загрожує, *а може саме через це ці народи (автор має на думці Францію) вагаються і непевні своєї долі* *розумують*. Нерішучість їх *урядів назверх дивує дру-*

Відомо нам, що у львівськім воєвідстві лежать уже пів року статути Українського Спортового Проводу, що їх внесли однозгідно українські спортові товариства, щоб мати свою централю, яка не лиш узгіднювала би напрямні праці серед наших товариств, але дбалаб теж про оборону їхніх загрожених інтересів. Хоч ці статути підписали поважні й відомі наші громадяни та спортові діячі, досі відповіди нема ніякої.

Невже мовчанка воєвідського уряду в цій справі покривається із загальною тенденцією деяких польських спортових кол супроти українського спорту? Чи проволікування справи із затвердженням статутів має витворити такий стан, що українські спортові товариства прив'язані до загально-державних союзів, мусітимуть мовчки терпіти всі образи й удари, щоб не засудити себе самовільно на ліквідацію?!

Віримо, що ціла неперебірчива нагінка на наш спортовий рух не дасть ніяких успіхів, бо український спорт станув на надто сильних підвалинах, щоб його можна було так легко зліквідувати. Українська молодь надто сильно зрозуміла вагу тіловиховання, щоб так легко могла обійтися без своїх спортових товариств. Удар по спортових товариствах буде ударом по українській молоді, а удар по молоді — це удар по цілій нації. Не дивниця, що остання нагінка на українські спортові товариства внесла до загальних польсько-українських взаємин новий момент загострення і ще дужче підвищила загальну атмосферу.

P. C.

Від Буга до Ікви.

(Вражіння з мандрівки).

(Продовження)

НАРЕШТІ!

Але вже в корткому часі ми стрінулися з з чимсь зовсім інакшим.

Припадкові зустрічі, припадкові розмови, а кілько чудових перлин можна з них нераз виловити!

Вже другий день ішли ми цею частиною Волині, що її сміло можнаб назвати „країною вишневих садів". Довкола хат густо сплелися вишні, над тинами вишні, здовж дороги вишні. Дерева рясно обсипані соковитими ягодами, аж угинаються під їх тягарем. На одному із таких дерев хлопчина. (Руками й зубами пильно працює).

— Хлопчику! Чи можна купити вишень?

— Не знаю, чи „мона".

— Батько дома? Іди поклич батька.

За хвилину цілий кошик прегарних червоних вишень до нашого розпорядження... Досягаємо повними пригорщами й розбалакуємося з молодим ще хазяїном. Як скоро пощастило нам добути собі в нього довіря!

— Ви з Галичини? Зо Львова? Зо самого Львова?

Симпатичне, худе обличчя хазяїна розяснюється теплою усмішкою.

— А на похороні ґенерала були? заскакує нас ненадійним питанням. — Читав про те в часописах. Ех, варто було побачити!

Хазяїн з місця завойовує нас на цілих сто відсотків. В короткому часі переконуємося, що маємо до діла з пильним читачем української преси, який хоче виговоритися з прочитаного, хоче поділитися думками, й дістати відповідь на наболілі питання.

— Як буде з Українським Городом? Чи заберуть?

Не вміємо відповісти на те, що непокоїть тілько міліонів українців і при кожній нагоді пригадує себе, долягає, як незгоєна, розярена рана...

Симпатичний селянин з кожним реченням більше дивує нас своєю орієнтацією й поінформованістю у всіх справах.

— Певно пренумеруєте якийсь часопис? — питаємо.

— Давніше виписував, але тепер перестав. Не доходить, відай на почті пропадає... Але ми радимо собі (в очах селянина знов зявляється добра усмішка), привозимо з повіту.

Для цікавости заглядаємо до карти і стверджуємо, що до повітового міста поверх трицять кільометрів.

Правдива проща за рідним, друкованим словом і гідний протест на містерії з українськими часописами. Вистачить по кілька таких одиниць у кожній місцевости, щоб вірити, що волинське село піде правильним шляхом.

На прощання стискаємо руку милому хазяїнові, як близькому, рідному другові й відходимо назустріч новим несподіванкам, що криються перед нами в далі на стяжках непройдених ще кільометрів.

„ХОЧЕМО УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ!"

Довкола нас знову блакить неба, хвилясті лани золотої пшениці та пянкий запах волинського літа. Знову дорога, хуторі в садах і нові, незнані люди. Стопи працьовито змагаються з безконечною довготою шляху, проходять години і знову південь з гарячим сонцем. Зупинка й відпочинок.

Цим разом не важко роздобути кислого молока. Неділя — народ святкує: в холодочку, по хатах, у клунях. Заходимо в простору й чисто позамітану хату, з дещо відмінною архітектурою, як галицькі хати. Нутро уладжене звичайно по сільському. Єдина прикраса — смугасте волинське „рядно", що ним прикрите ліжко і стіна над ліжком.

Не встигли ми ще й добре розглянутися та приміститися на лавах, як у слід за нами до хати ціла хмара дітей. Вмить ми під обсервацією кільканацяти пар цікавих оченяток. Дівчатка вичепурені по недільному в ріжнокольорових суконочках, у скарпитках і пантофельках, деякі в білих полотняних капелюшках. Хлопчики менше по святковому, дехто з них босий. На личках ще свіжі сліди вишневих ягід, в маленької Галі ввесь ротик чорний, аж по вуха. Щоб осмілити дітвору до себе, просимо їх заспівати нам якоїнебудь волинської пісні. Нелегко це від них видобути, але врешті, коли вже допиваємо майже половину молока, відважуються. Показується, що тільки початок був важкий, бо потім посипалися пісні, як з рога обильности. Співали про Марусю, що в садочку жде на свого милого, про козака та його вірного коня, про білі берези, що в полі стоять. А не були це якісь звичайні собі, короткі пісні. Кожна з них містила в собі довгу історію кохання, розлуки, туги, смутку, і про все те розказували дзвінкі голосочки з цілою дитячою гідністю й повагою. По концерті чуємося у справжньому клопоті, коли на прощання не знаходимо ніякого гостинця, як відплатитися дітям за гарний спів. Щоб вийти з честю, записуємо адреси найкращих співаків і обіцюємо прислати гостинця зі Львова. Дітям лишаємо вільну руку вибрати те, що малиб охоту дістати.

В дитячій громадці тиша: не вірять нашим словам, чи заскочені обіцянкою? Запевняємо їх, що пісні були гарні й що вони рішуче заслуговують на гостинця. Щойно тепер між дітворою счиняється рух: наради, шушукання, шепіт, спершу притишений, а потім щораз голосніший так, що щораз виразніше чуємо нетерпеливлене: „Скажи, скажи, ну, скажи!"

Заохочуємо, додаємо відваги, аж врешті хтось найсміливіший відважується сказати:

„Книжку!"

Хоч як серце росте нам по цьому слові, ми зберігаємо дипльоматичний спокій, щоб до решти збагнути дітвору.

— Книжку хочете? Але яку книжку?

Знову шушукання і знову взаємне заохочування: „Ти скажи, ні, ти, чому-ж я маю казати? Ну, вже, говори!"

Чорнявенька Надя, що в часі співу проводила цілим „хором", почувається й тепер в обовязку перейняти на себе тягар репрезентації:

— Українську! — голосно заявляє з[illegible] всіх.

Досить, браві співаки! Це одно слово дало нам ще більше радощів, як ваші дзвінкі пісні. Книжку безумовно вишлемо, але не винуватьте нас, якщо вона не дійде до ваших рук!

КОМУ ЦЕ ПОТРІБНЕ?

Цей день був для нас винятковий, бо [illegible]ночасно, як тільки входили ми з [illegible] в розмову, тішилися особливим довірям. Це [illegible]нили ми щойно пізніше, тоді, коли мали на[illegible]ду переконатися, що з довірям не все [illegible] справа. Покищо вистачало нам магічне [illegible] „Галичина" та „Львів", щоб люди говорили з нами отверто.

Було вже добре зполудня і ми [illegible] всіх сил, щоби наздігнати автобус, який [illegible]див десь перед вечором. Час, як [illegible] кав швидко й ми вже почали жалувати, що [illegible] нейняли підводи. Втім ззаду туркіт воза. [illegible] спробувати щастя.

— Станьте, станьте! Підвезіть нас [illegible]

— Прр, гов! Чого треба? Підвезти? [illegible] сідайте!

Селянин радо забирає нас зі собою. [illegible]да, віз не дуже надається до їзди, бо [illegible] басаг і жмінка соломи для візника, [illegible] таки можна скоротити дорогу. [illegible] віжки, погейкує на коней і коли [illegible]

зів і підбадьорує надії їх супротивників. Але наступає подія, яка знову доводить одним і другим помилку їх поспішних осудів. Бо велика країна завжди залишається великою країною. Коли вона хоче шукати свого шляху, не зрікаючись свободи, вона без сумніву матиме турботи, які принаймні на якийсь час, не мають нації, що замкнулися у своїх виключних оцінках та осудах. Така нація може плавати біля небезпек, переживати сумні крізи, приготовляти у тимчасових стражданнях своє більш забезпечене завтра: минуле такої нації має в собі запоруку її будуччини. Повільні зусилля поколінь дали їй глибокі прикмети, елементи сили і рівноваги, що виявляться у рішучий мент. Не треба в цьому сумніватися: такий секрет французького народу, якого маса не хвилюється перед назрілими небезпеками, яка перед страшними невідомими виявляє свою байдужність і спокій, що немало дивують найкращих знавців Франції."

„І ось у такі важкі часи друг французької нації нагадує її найкращі дні минулого. Не йде тут виключно про військову славу: наші модерні часи, хоч не заперечують законного місця такої слави, висовують на видке місце інші зусилля, іншої якости: тяглість і передбачність у політиці, широту й певність інформацій, мудрість у докладних заходах, здібність швидко скористати зі зручної ситуації, поміркування у принятих рішеннях щодо тої чи іншої справи не тільки задля негайної часової необхідности, але в постійному інтересі народів і людства."

„Оці всі прикмети проявляються в політиці Наполеона супроти України, як показав нам це історик франко-українських взаємин Ілько Борщак."

(Далі буде).

що вони й без цього добре тягнуть, обертається до нас боком. Він видно вдоволений, що трапилася нагода побалакати зі сторонніми людьми.

— Погода добра, нема чого нарікати. І жнива нічого собі, урожаї добрі, колиб хоч до кінця витримало без дощу. А в вас як там зародив хліб? Либонь земля плохіша, як у нас, хліба менше.

Це вступні речення, так сказатиб „Форшпіль" кожної розмови з селянами. У декого на дальше не виходить поза ці границі, дехто любить зачепити ще й інші теми. Наш дядько належав до балакучих.

— У нас хліба більше, але на інше біда. У Галичині людям краще. Народ розумніший, разом іде й силу має. Ну, але це діло зовсім інакше. Є читальні, народ письменніший, читають. Я знаю там кілька сіл. На сватьбу ходив. Парубків знайомих маю. Так там, панімаєте, в неділю всі в „Просвіті", вистави дають, ґазети читають, балакають. Діло хороше. А в нас що? Колись тоже були читальні „Просвіти" — розвязали, а з ґазетами то справа зовсім крута. Народ темний, піянствує, бешкети заводить.

Дядько відрухово стягає віжки і з досадою цвяхає коні:

— Гей, хлопці, гей, не стійте! Ей, гнідий, ледащо, не стій! Вйо!

„Хлопці" і без заохоти рвуть безупинно вперед, бо це не наші миршаві галицькі шкапи, що тупцюючи стоять на місці, а тонконогі, гнучкошиї коники, якими славляться деякі волинські повіти.

— І кому це потрібне? Яка кому користь з цього? — споглядає допитливим зором з нашу сторону дядько.

Не знаємо, чи дядько хотів дістати від нас якусь задовільну відповідь, але нам було важко її найти, тим важче, чим довше перебували ми на Волині й чим краще зазнайомлювалися з тамошніми відносинами.

Бо тут не вистачав уже сам здоровий розсудок.

БЕРЕСТЕЧКО.

Були знову дні, виповнені маршами, гаряче сонце і східній, посушний вітер, нічліги з запахом свіжого сіна в стодолі, розмови з дядьками, поля, дороги...

Аж одного ранку ми пробудилися з думкою, що сьогодні будемо на місці, де спочивають кістки Богданових воїнів. Ще тільки кільканацять кільометрів!

Зранку ненадійно небо засунулося хмарами й пустився дощ. Дорога розмокла, глина чіпляється обуви. Марш значно утруднений. Всеж ми мали щастя, бо коли вийшли на гору, з якої простягався вже вигляд на Берестечко, дощ ущух. В долині струною витягнулася мурована шоса і сміливо врізується в громаду білих домів. У подощевому прозорому повітрі видно все, як на долоні. Швидко перемірюємо тверду, каменисту дорогу. В містечку викликуємо справжню сензацію. Наші спортові одяги, а головно наплечники роблять нам непотрібну рекляму. Малі жидики, як настирливі мухи цілою хмарою супроводять кожний наш крок. Старі, пейсаті жиди, пристаючи на вулиці, крутять головами. Дехто з них не витримує:

— Чи паньство аґеньці? Цо паньство спшедаєце?

— Біду продаємо! — кидаємо для відчіпного.

— Ай, біда, пощо нам біда? Ми маємо свою біду — пробують відтинатися, догадуючись, що зле трапили.

Хочемо скоріше вирватися з цього зажидівленого місця, щоб ще чого доброго не наткнутися на владу, яка готова завернути нас з дороги, як уже нераз робила з неодним „австріяком". По дорозі оглядаємо ще нову церкву, що її саме докінчують будувати. Церква монументальних розмірів нагадує своєю архітектурою собор у Володимирі, тільки незвичайно опоганює її непропорціонально низька у відношенні до цілої будови копула.

— О, наша церква мала бути така, як київський собор — інформує нас дзвінник. — Баня мала бути куди вища, але не дозволили такої будувати й мусіли зменшити. Але церква буде славна!

Присадкувата копула на величавих мурах робить прикре враження, як недорозвинена, безшия голова каліки на сильно розрослих раменах мужчини.

Дзвінник показує нам ще церкву у підземеллі, де тимчасово, заки докінчать цілу будову, правлять Служби.

Можемо вже спокійно відійти, бо нічого нам більше оглядати в цьому нужденному містечку. Йдемо через міст, під яким повагом котить свої хвилі повна незбагнених глибин річка Стир, що її оспівували ще козацькі думи. На мент зупиняємось над нею. Якась причаєна, звідна, з водою, як розтоплений темний метаь. Потім ідемо просто „На Піски". На розгалуженні доріг напроти нас дядьки в темно-синіх кашкетах.

— Куди на Пляшеву?

Під козирками розяснюються глибокі очі на бронзових, засмалених обличчях.

На Пляшеву? Підете онтею дорогою на ліво, а там подальше скрутіть на „сошу" й „сошею" за стовпами підете просто до самої Пляшевої. Не зблудите, бо здалеку будете бачити церкву.

З. Савич.

(Продовження буде).

Що писало „Діло" 50 років тому.

Пятниця, 17 (5) серпня 1888.

МІЙ ДІМ — МОЯ ТВЕРДИНЯ.

Передову статтю присвячує „Діло" справі пошани національної гідности, підкреслюючи особливо, що українці дуже часто у взаєминах з людьми іншої національности нехтують свою мову.

„Превелика й задалеко йдуча податливість та смирність русинів довела до такого неправильного і невідповідного стану, якого напевно не стерпів би ніякий інший нарід. Гляньмо, наприклад, на чехів або мадярів, що теж стикаються у власній батьківщині з другою національністю. З якими гордощами бережуть вони національної непорочности своїх пенатів, своєї рідної мови! Ідім і ми за їх прикладом. Цим не скривдимо нікого, бо не чужого ми бажаєм, — свого хочем права! Не треба тут ніяких революцій, ніякого геройства — це робота тиха, домашня! Зачнім від наших домів. „Мій дім — моя твердиня", — каже гордий син Альбіону — нехайже буде він у кожного русина справжньою твердинею руського духа, руського слова! Нехай кожний, хто вступає в його пороги, бачить силу тієї твердині, а напевно не посміє ставати проти неї, але мусітиме рахуватися з тією силою і пошанувати її! Але передусім бережім прав і поваги нашої рідної мови, бо це найперше наше народнє добро — бережім нашої народньої достойности!"

ПРОМОВА ВІЛЬГЕЛЬМА II.

Франкфурт н. Одрою, 17. серпня. При нагоді відкриття памятника кн. Фридриха Карла Пруського, брата цісаря Вільгельма І-го, сказав цісар Вільгельм II-ий при тоасті на бенкеті: „Не може бути й мови про віддачу того, що ми здобули. Під цим оглядом нема ріжниці в погляді, що ми волілиб покласти трупом наших 18 корпусів армії і 42 міліони мешканців, як дозволити відібрати собі хочби один камінь з осягненої добичі".

ЙОСАФАТ НАЗАР.

Як промовила Греція до української душі.

4

При описах памяток, при оповіданні про історичні події і про справи біжучого життя, маємо у книжці Посацького звичайний оповідний тон з перевагою інтелектуального первня. В інших місцях автор без вагання висловлює свої почування. Він сам каже, що оглядаючи Грецію, кожний стає поетом. Видно, як вона сколихнула його душею до самих глибин. Від того мова стає ніби святочна, якась щедра, стихійна.

Та чим вона „стихійна"?

Реєструє автор (не на одному місці), що нинішні т. зв. культурні люди нездатні жити справжнім життям; мовляв, ми хочемо опанувати все розумом; але й той розумовий підхід до життєвих справ такий, що пожалься Боже: живемо гадками та поняттями, але готовими, що виробили наші попередники, а брак нам свіжости та наївности, щоб сприймати явища природним ладом. Цим засудом нашої постави проти реального життя висказав автор заповідь, що тримається її в книжці: його опис — вираз його справжніх переживань. Відкинувши посередництво всякої вчености — термінольоґії чи інної „фаховости", він оглядав Грецію душею і серцем, так, як дивиться на речі людина зі свіжою й наївною свідомістю. Автор добрий спостерігач і живо схоплює те, що бачить. У нього плетениця думок — вимережана сяєвом грецького світла", а „промінчик грецького сонця обвивається довкола його душі".

Ясна річ, що в нас живе гін механізувати прояви життя, робити їх незалежними від свідомости, самочинними або автоматичними. Виходить, що автоматичність душевного життя сама собою добро, бо вона сприяє зберіганню енергії на непередбачені, але можливі припадки. Але вона може бути також вбивча для здібности до самостійних переживань, а навіть до самостійного думання, тоді, коли твориться під впливом інстинкту громади („баранячого гону"): коли з одиниці робиться тип без власного „я". Тільки вийняткові люди, обдаровані більшою кількістю індивідуальних рис уміють опертися шкідливому діянню того інстинкту і залишитися вірними свому самостійному думанню, у ділі та слові.

Безпосередність і щирість вислову М. Посацького зробили те, що його опис наукової подорожі для пізнання розвалин і памяток завмерлого життя читається, як повість.

Автор хотів досадно звернути читачам увагу на невідповідну форму звичайного розуміння нашої культури і на недостойну поведінку людей із того покоління, що окуталось імлою високопарних абстракцій і не добачує поваги реального життя. Він не може зґодитися з таким „поступом", що через нього бідолашні люди покидають життя, бо не мають змоги заробити на прожиток собі чи своїй родині; ані з такою „культурою", щоб вихований на ній „культурний" учений археольоґ здирав із давньої святині таблиці з різьбами й забирав у свій край до музею „для наукових цілей"; ані з такою книжковою „мудрістю", що проти поважних домагань життя безпорадна, або й ще гірше, залякана. Не всі вискази автора можна брати дослівно. Хочби от про книжки, що ніби автор ненавидить їх. Деж там! Як він міг би ненавидіти їх, коли вони дали йому стільки матеріялу до книжки! Таж без широких і докладних книжкових студій не був би міг писати ні про коринтський перекіп, ні про Олімпію, ні про Шлімана, ні про мистецькі скарби атенського Акрополю, ні про елевсинські містерії — про всі ті прекрасні історії, що їй читаємо також з цікавістю. Без таких здобутків книжньої освіти автор був би вменшив собі творчого вдовілля, був би пустив у світ книжку без багатьох вартісних прикрас.

Книжна наука доставляє нам знання про світ і про людину, а це корм для думання, каже психольоґ Дімне, думання-ж — це життя духа. Ні! Проф. Посацький знає це: він осуджує ту книжкову науку, що притуплює здібність жити природним життям, тобто переживати людські справи згідно з природженими законами душі, але не може хіба ненавидіти добрих книжок; бо — Немо одіт артем, нізі форте іґноранс. (Ніхто не буде такий, щоб ненавидіти вмілість, хіба може неук). Через те загальні думки написані під впливом песимістичного настрою і прибільшеного критицизму не можуть захитати нашої віри у правильність авторових осудів, бо і там, де він піддається своїм почуванням зі шкодою для докладности, то його мотиви і відвага роблять честь його серцю. *(Докінчення буде).*

Сторінка без політики.

ІСТОРІЯ ЧОБОТА.

Величезний розвиток техніки в останніх століттях всеж таки в деяких ділянках не приніс майже ніяких уліпшень та важніших змін. І так нпр. наше взуття не змінилося майже від часу його повстання, ні не прибрало основного вигляду.

Потреба хоронити ноги та її зміцнення була основною причиною повстання обуви. Кусень звіриної шкіри прикріплений опаскою до ноги — це перша форма чобота, з якої опісля повстав грецький сандал.

Єгипетські жреці носили сандали з волокон папірусу. В Греції жінки носили низькі черевички зі шкіри, сильно стягнені стяжкою, так, що нога виглядала, ніби мальована.

Індійські мокасини, що їх індіяни виробляли з твердих частин шкіри антильопи або кози, мали вже зі самого початку охороняти ногу в ході перед гострим камінням.

Ескімоська обува дуже раціональна і найбільш пристосована до ноги. Вона складається зі скелету зробленого з тонких реніферових дощинок-костей, які прикріплюють до ноги шнурками; до святочного одягу прикрашують її шкірою з морса.

Жахливими тортурами для жіночих ніжок були й є китайські черевички, які мали зменшувати жіночі стопи. Коли вже мова про зменшування ніг, то треба тут згадати про ріжні способи до цього. Найчастіше вживали металеву обуву, яка мала спиняти розвиток ноги. Такі металеві черевики вкладали ще малій дитині на ноги й масували стопи аж до тієї хвилини, коли пальці ставали гнучкі до такої міри, що кістки можна було розлучити або навіть усунути. Ця традиція була безсумніву релігійним останком, а саме китайки терпіли таку жертву на знак піддання мужові.

Історики кажуть, що широкі й гострі черевики винайшли в XIII. ст. для королеві Франції, щоби прикрити її незугарні ноги. В XIV. ст. повстала мода незвичайного видовжування обуви при помочі рога, який додавали до черевиків і чобіт. В XV. ст. мода стала більш одностайна. Жінки стали носити легкі аксамітні пантофлі з круглими кінцями, а на ті пантофлі вкладали черевики з чорної шкіри у формі сандалів.

Ношення обуви в старовину вважали за признаку приналежности до вищої суспільної верстви. У Греції і в Римі невільник мусів ходити босий на знак своєї нижчости. Що найвище дозволяли носити тонку підошву привязану вузькою стяжкою, при чому нога мусіла бути відкрита. Також і взуття жінки зраджувало її суспільне становище, бо нпр. дівчата носили чорну обуву.

Давня обува з азійською вибагливістю, зі золотими або срібними клямрами, прикрашена великими дорогими каменями, вишита дорогими нитками, грала теж важну ролю в тодішнім еротичнім житті. Особливо залюблені відносилися до обуви з деяким сантиментом, а навіть рафінованою пристрастю.

Цісар Геліогабаль хвалився, що ніколи не брав на ноги два рази тої самої пари чобіт, письменник Люцій, який хотів здобути собі прихильність Клявдія, дістав на власну просьбу як найвищу ласку, привілей здіймати засупці з ніг Мессаліни.

Між живими помершими.

(Кабінет пані Туссо).

Це ділося в 1762. р. В невибагливій кімнатці в Берні сидить собі добродій Жан Христоф Куртіс і майструє при воскових фігурах. Зрідка відвідують його знайомі, хіба лиш часом, щоби придивитися, з якою докладністю він різьбить у воску славних людей міста. Та одного дня по скриплячих сходах влазить до кімнатки якийсь „великий пан", що пахнув як китиця рож, одягнений був у брокати й шовки. По короткій візиті у різьбаря забирає його, перестрашеного, разом із всіма фігурами до столиці світа, до Парижа, озолоченого проміннями заходячого сонця династії Бурбонів.

В короткому часі кабінет воскових фігур пана Куртіса стає осередком зацікавлення найславніших людей. Вольтер, Діреро, Руссо, цілий двір Людвика — це постійні гості Куртіса. Куртіс вже давно перестав бути скромним моделярем, має замовлень вище вуха й мусить спровадити до себе з Берна свою незвичайно здібну сестрінницю панну Марію Гресгольц.

„Ця мала чарівничка й кінчиками пальчиків уміє виконувати чудесні твори" — пише про неї сучасний письменник.

Молода дівчинка дістає запрошення навіть до Версалю, щоб там вчити дами двору своєї штуки.

Одначе шелестливе брокатами королівство вже тріщить у всіх своїх вязаннях. Громіт його упадку вдирається і до мертвого світу воскових фігур. 12. липня 1791. р. юрба впадає до кабінету Куртіса і вимагає видачі фігур: міністра фінансів Некера, князя Орлеану та кількох інших достойників. Потім архитвори швайцарської дівчини тягнуть по вулицях Парижу і палять їх на костирах серед реву товпи.

— Алеж це явний бунт! — говорить перестрашений король, коли його про це повідомили.

— Ні, сер — відповідають йому міністри. — Це революція.

Настали криваві часи у Франції. Та не менш криваве було їх віддзеркалення в кабінеті воскових фігур.

„Вдова" гільотина працює безупину й щоденно приносять перед поблідле лице Марії Гресгольц страшні, окровавлені голови страчених аристократів. Нічого не помагає пояснювання, що вона не може працювати в страшній задусі крови і напівзогнилих трупів.

Революція велить їй невблаганно увіковічнювати у воску свої найлячніші вчинки. Тягнуть Марію до мешкання Марата, щоб вона змоделювала його трупа у ванні, зараз по убивстві. Приносять їй голову її приятеля Робеспера, страшну, з поторощеним черепом.

Її вагання, її опір і співчуття для закатованих кидають на неї підозріння, що вона бере участь у змові з аристократами. Вона попадає до вязниці. Вже визначено їй день смерти, вже обстригли їй волосся на карку — аж нараз змінюються настрої — спадає на неї ласка.

В 1795. р. Марія Гресгольц виходить заміж за Франца Туссо і під цим прізвищем здобуває — коли не безсмертність, то в кожному разі величезну славу, яка видержала всі удари тодішніх бурхливих хвиль часу.

Нині кабінет воскових фігур Марії Туссо з Льондоні — куди вона перенесла свою робітню в початках XIX. ст., пересичена видом крови й революції — славну на цілий світ. Її кабінет видержує конкуренцію кіна та юрби глядачів постійно переходять перед постаттями славних мужів, королів, винахідників і... злочинців.

Бо в кабінеті воскових фігур Мадам Туссо можна знайти побіч цілої ґалерії англійських королів, побіч всіх президентів Злучених Держав Півн. Америки — славного „Кубу різуна" й убивника жінок Ляндрі. Бо там змодельовано кожного, хто тільки здобув собі якесь імя у світі. Є там Мусоліні, Гітлер, Сталін, Блюм, Ґайле Селясіе, Бернард Шов, Ґрета Ґарбо, Шерлі Темпль і славні спортовці — словом — ці люди, за якими оглянувся би кожний, якби зустрінув їх на вулиці.

А всі направду як „живі". Здається, що усміхаються до глядача, що витягають руку, що придивляються. І глядач мимоволі дивується, що князь Віндсор стоїть побіч пані Сімпсон і байдуже дивиться на сцену, яка стоїть побіч: король Юрій VI. зі своєю подругою вступає на престол у товаристві усміхнених князівен...

Тепер питання, в який спосіб можна так вірно відтворити лице людини у воску? Це справа незвичайно великої дбайливости, докладности, великого мистецтва. Історичні постатті відтворюють на підставі докладних студій портретів, описів, памятників. Зате живих людей моделюють звичайно з природи. Спеціяльно делеговані співробітники Акц. Сп. „Мадам Туссо" зголошуються до нової слави, чи нового [illegible] уряду й роблять низку фотографічних [illegible], доконують докладні поміри і з тим матеріялом вертаються до своїх різьбарів-спеціялістів.

Голову моделюють спершу в глині й тоді роблять старання, щоб різьбар дістав дозвіл поробити „поправки" на підставі самого „оригіналу". Справджують щераз всі поміри, зазначують якісь особливі знаки. Потім робиться гіпсовий відлив і в нього вливають розтоплений віск. Коли віск остудиться і стверде, знимають гіпсову маску й на готовім восковім лиці доконують вже останні викінчення.

Той спосіб відтворювання фігур не змінився від часів Куртіса і тільки цій обставині можна завдячувати, що по страшній пожежі в 1925 р., що знищила велику скількість воскових фігур, можна було їх наново зреконструувати на підставі перехованих гіпсових відливів.

Одначе праця ще не кінчиться моделюванням голови. Треба ще доробити волосся, а це незвичайно важка праця, бо треба майже кожний волосок укладати окремо в огрітий віск. Не легка теж справа з очима. Їх робиться із спеціяльного скла, одначе в той спосіб, щоб вони були подібні не тільки, що до барви але і з вигляду й виразу до „оригіналу". Це незвичайно важка справа, яка вимагає вже великого мистецтва.

Решта праці вже легка. Водяними фарбами підмальовують шкіру, при чому моделяр посувається до такої докладности, що нпр. один міністер, який назагал зле голиться, має в кабінеті воскових фігур спеціяльно доароблений темний заріст. Виконання голови триває, залежно від труднощів, які стрічає моделяр, чотири до вісім тижнів. Цю штуку опанувало небагато людей; головним мистцем у цьому напрямі є правнук Мадам Туссо, який одідичив по ній її незвичайні здібности. Правнучка Мадам Туссо доробляє волосся й малює лиця.

Кадовб випрацьовують у багато коротшому часі, при чому тільки ті частини тіла, що стоять відкриті, роблять з воску, решту з т. зв. париського гіпсу. Велику увагу звертають на точність помірів. Коли фігура убрана, тоді вона вже може ввійти до ряду громадян кабінету Мадам Туссо — може на завжди, може тільки на кілька місяців, доки не стратить на актуальности. Тоді викидають її до величезних магазинів, де мешкають сотні „вчорашніх і передвчорашніх" слав.

Між всіма тими славами живе своїм восковим ніби-життям їх творець — пані Туссо. Коли вона, як 90-літня старушка померла [illegible] смертю, її син Франсіс вирізьбив її з воску природну і правдиву. Вона стоїть тепер у чорній шовковій сукні з коронковим шалем, в малім капелюшку на сивому волоссі й береже один із своїх архимистецтв: якусь наполеонівську красуню, що спочиває на лежанці і віддихає при помочі вбудованого годинникового механізму — спокійно й рівно майже від сто літ.

У той спосіб вирізьбила собі скромна швайцарка памятник із воску — тривкий неначе криця.

Я.

ХТО ВИНАЙШОВ РОВЕР?

Між забутими винахідниками треба [illegible] вити теж прізвище російського [illegible] лодія Артаманова з Верхотуря, який є [illegible] нім винахідником ровера-колеса.

Артаманов збудував перше колесо [illegible] 1800 р. Про той винахід довідався [illegible] цар Олександер І. Він велів тому колодієві [illegible] їхати зі своєю „машиною" до Москви на коронаційні паради, щоб там прилюдно [illegible] свій винахід. Артаманов сів на свій [illegible] примітивний ровер і переїхав ним дорогу [illegible] 2000 км. з Верхотуря до Москви без [illegible] „дефекту".

Людина, що їхала на колесах, [illegible] Москві велику сензацію. Поліс Артаманова [illegible] одною із головних атракцій у часі [illegible] Цар дарував колодієві волю і дав йому [illegible] нагороду. Після коронації Артаманов [illegible] вже як вільний чоловік до свого рідного [illegible]

Та небаром і винахідник і його [illegible] в забуття.

Кільканацять літ пізніше, в 1817 р. [illegible] винайшов ровер баденський [illegible] Першу фабрику роверів [illegible] в 1867 р. промисловець Мішо. [illegible] колесо стало такою популярною [illegible] найти її можна навіть [illegible] Їздять ним дорослі й діти, мужчини і [illegible] урядовці й робітники, з останніх [illegible] на колесі навіть наших селян.

—o—

Познанські „культуртреґери“.

Якесь „Стоважишене Бялих Вихованкуф Салезіяньскіх“ у Познані розіслало до ріжних видавництв, між іншими і до деяких українських, письма, в яких просить, щоб надсилати йому всякі видання з ріжних ділянок знання, періодики та скомплетовані річники журналів, бо воно організує велику наукову бібліотеку, що має служити для праці членам „стоважишеня“. Як видно з цього письма — це студентське товариство. Дістало воно до завідування приватну наукову бібліотеку д-ра мед. Ґенсіковського і хоче її тепер поширити. Звідси й ті письма до видавництв.

Наприкінці цього письма знаходимо такий уступ:

„Просимо приняти до відома, що тереном нашої освітньої праці мають бути також землі „кресуф всходніх“, отже наші члени черпатимуть в науковій бібліотеці відомости з усяких ділянок знання, щоб до люду тих „кресуф“ промовити і працювати серед нього з відповідною підготовою, маючи на увазі пропаганду, критику й освітньо - господарську рухливість руської людности і передовсім **української нації, що її штучно творять німці з відомих мотивів.**

В цьому році ми висилали на „креси всходнє“ своїх товаришів, що розглянули можливости тієї праці і ми маємо вже в своїх руках цінні спостереження, які використаємо до підготови праці на найближчий рік.

Таким чином прийдуть до нас ще одні „культуртреґери“ з Познаня.! як видно хочуть до своєї місії добре підготовитися, коли просять українські видавництва, надіслати їм відповідні матеріяли. Солідна робота мабуть буде отих „билих вихованкуф салезіяньськіх“.

—o—

Нове напруження між Італією та Анґлією і Францією

Відомий італійський публіцист Ґайда звертає увагу на сторінках „Воче д' Італія“ на вістку двох фінансових льондонських щоденників у справі остороги британським міністром торговлі англійських експортерів перед розвитком торговельних взаємин з Італією аж до хвилини, доки теперішнє положення не покращає. Якщо ці слова — пише Ґайда — правдиві, виходить, що англійська політика стоїть в яскравій суперечности зі засадами, що їх проголошував багато разів британський уряд. Розглядаючи статистичні дані у справі італійсько-анґлійських торговельних оборотів Ґайда звертає увагу, що вивіз В. Британії до Італії зменшився в першому півріччі в 1938 р. до 266 мілонів у порівнанні з першим півріччам 1937 року на 291,8 міліонів фунтів, себто на 8.9 відсотків. Обговорюючи спадок анґлійського вивозу до Італії Ґайда пише, що велику частину італійського ринку здобула Німеччина і Польща. В останніх часах розвинулася між В. Британією і Німеччиною боротьба на европейських ринках щодо вивозу машин і вугілля. В останніх днях англійські продуценти вугілля зажадали відкриття всіх брам на італійськім ринку і стрінулися з відмовою. Слова британського міністра мають спеціяльне міжнародне значіння з огляду на кампанію лівих французьких кол, які домагаються бойкоту „тотальних держав“, бо торпедують можливість міжнародньої співпраці в господарській ділянці всупереч відомим британським тенденціям поширити і влекшити світову торговлю. Італія мусить заступити англійські товари товарами з інших держав. Крім того становище Англії буде новою спонукою для Італії не мати ніяких ілюзій і буде готова на все.

Одночасно загострилась полеміка між французькою та італійською пресою у звязку з „пашпортовою“ війною між Італією та Францією. Проти Італії виступила гостро навіть права французька преса „Ле Жур“ пише, що французи не можуть зрозуміти до чого остаточно йде протифранцузька політика Риму і бачить у пашпортовому конфлікті ще один доказ поганого гумору італійського уряду.

Римський кореспондент „Парі Міді“ в чорних красках дивиться на розвиток французько-італійських взаємин і догадується, що головною причиною конфлікту є те, що обі держави є по протилежній стороні барикади. Парискька преса пише, що цей конфлікт має політичний характер та є познакою погіршення атмосфери між Парижем і Римом.

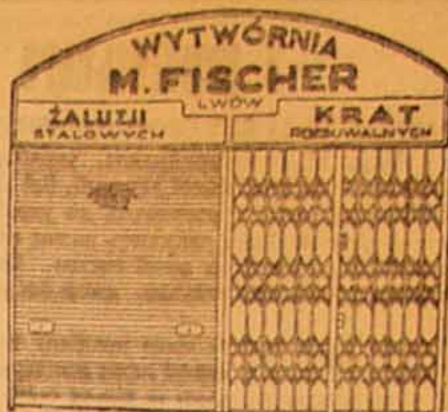
Франція не може сподіватися від СССР
ніякої допомоги.

З нагоди останнього совітсько-японського конфлікту ген. Нісель обговорює на сторінках „Ревю Юніверсель“ значіння совітської армії і доходить до дуже песимістичних висновків. Совітська армія — пише автор — переживає кризу кадр і цілих формацій з приводу „чистки“ на політичному тлі. Хоч армія побільшила свій чисельний стан і число більших одиниць, воєнний матеріял змодернізовано і достосовано воєнний промисл до потреб армії — проте засадничих перешкод не усунено. Цими перешкодами є велитенські простори, дуже поганий стан транспорту, що утруднює мобілізацію, концентрацію і засоблення відділів. По фабриках нема кваліфікованих робітників, що відбивається підчас миру на якости продуктів, а підчас війни утруднює засоблення армії. Змобілізована армія буде слабше обсаджена комуністичним елементом, ніж армія підчас миру й у звязку з тим менше надійна під політичним оглядом. До того дисципліна в совітській армії паде з приводу суперництва між командантами і політичними комісарями. Військове знання більшости совітських командантів далеке від запевнення успішної воєнної акції. Якщо йде про Францію, то якби навіть червона армія була найкраща, добре підготована і мала добрий провід, то не зможе інтервеніювати в конфлікті між Францією та її сусідами з огляду на ґеографічне положення СССР. Совіти відділені від Німеччини державами, що заявили, що не дозволять перейти ні перелетіти їх території. З другого боку совітська маринарка ще довго мусить ждати, заки зможе відограти дійсну ролю. Тому то Франція не може ждати від Совітів ніякої допомоги.

—o—

Новий корпус до оборони лінії Мажіно.

Французький щоденник „Л' Епок“ пише, що в найближчому часі слід сподіватися створення нового корпусу на східнім кордоні Франції, з осідком у Мецу або Штрасбургу. Округа армії під одним проводом обіймалаб укріплену смугу французького погранична т. зв. лінію Мажіно, що тягнеться від Штрасбурга через Льотаринґію до Арденів. Дотепер ця смуга була під командою команданта XX-ої військової округи в Нансі і команди VI-ої округи в Мецу.

На допомогу родині Касперських.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижикові зложили в Адміністрації „Діла“ дальше: **Н. Н.**, Львів (вдруге) 5 зол., **Макс Гнідець**, Любича—Князі, 2 зол., **Михайло Ґеник Березовський**, Коломия, 2 зол., **Мирослава Дублянницева**, Перемишль, 5 зол. і кличе Павлину Ришкову з Коломиї і Тараса Витвицького зі Львова; **Гр. Бабяк**, Бережани, 3 зол., **Степан Щуровський**, Бельсько, 2 зол., **І. Громницький**, Львів, 4 зол. (замість напитків); **літники зі Синевідська Вижнього** за рікою 12.50 зол., **о. Ярослав Школьник**, Германів, 2 зол.

—o—

Арештували кореспондента „Діла“.

Дня 13. ц. м. відбувався перед окружним судом в Замості процес проти 10-ох українських селян з Хміля на Білгорайщині, обвинувачених за непослух владі при розвалюванні православної церковці. На цей процес, про який розписувалася широко і польська преса, Редакція „Діла“ вислала свого кореспондента п. Которовича. Наш кореспондент зголосився перед розправою в секретаріяті суду, але не зважаючи на те підчас розправи арештували його функціонарі слідчої поліції та відвели до повітової команди поліції. Тут не взяли під увагу пояснень нашого кореспондента, що він приїхав як справоздавець — перевели у нього докладну особисту ревізію, з переслуханням, що тривало 3 години і після засеквестрування чотирьох друків з його пресових матеріялів (**між ними інтерпеляція посла д-ра Барана**) та кількох фотографій — по закінченні судової розправи випустили на волю. Зазначуємо, що в справі арештованого на судовій салі нашого кореспондента інтервеніював у влади адвокат Свйонтковський, що боронив наших селян та деякі польські журналісти, за що всім їм Редакція „Діла“ складає подяку. Докладний звіт з процесу подамо в черговому числі.

—o—

ПРОВІДНИК СЛОВАКІВ ВАЖКО ЗАНЕДУЖАВ.

Провідник словацької народньої партії **о. Глінка** важко занедужав на запалення **легенів**. До Ружомберку приїхав заступник голови партії пос. Тісо і генеральний секретар Сівак та розмовляли хвилину з недужим. Біля недужого перебуває постійно пос. Сідор.

—o—

БОРОТЬБА З КИТАЄМ АЖ ДО ЛІКВІДАЦІЇ УРЯДУ ЧАЙКАЙ-ШЕКА.

Японський мін. фінансів Ікеда заявив в інтерв'ю з японськими журналістами, що аж тепер по перемирю під Чанкуфен, Японія і СССР започаткують переговори в усіх найважніших справах. Щодо взаємин з Китаєм мін. Ікеда заявив, що війна в Китаю **не закінчиться навіть по занятті японськими військами Ганков. Японсько-китайська війна скінчиться щойно по повній ліквідації уряду марш. Чан-Кай-Шека.** По усуненні Чан-Кай-Шека Японія цінитиме співпрацю всіх великих держав у господарській відбудові Китаю.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

З українського життя на Буковині.

УКРАЇНСЬКІ СЕЛА БЕЗ СВОЄЇ ЦЕРКВИ.

Вже більш 12 літ не приймають українців до православної богословської академії. Всі молоді священики, яких призначають до українських сіл — румуни. Вони уважають нижче своєї гідности навчитися мови своєї пастви. Служать, проповідують та урядують лише по румунськи.

Через те нарід оминає свою прадідну церкву. В найбільші свята у церкві лише жандарми, учителі зі шкільною дітворою та кілька старців. Народ шукає душевної відради в ріжних сектах, де чує Слово Боже в рідній мові.

Румунський уряд видав декрет-закон, який дуже обмежовує діяльність сект та передбачує гострі кари. Вязниці у Вижниці, Хотині, Чернівцях та Сторожинці знова заповнилися українськими селянами. Вже відбулися й перші процеси. Сімох селян з Бергомету, що зійшлися на спільну молитву, засудили по рокові вязниці. Пригадуємо, що Український Церковний Комітет" часто звертав увагу влади на наслідки румунізації церкви, але безуспішно.

АРЕШТУВАННЯ.

В с. Міткові жандармерія арештувала селянина Ігоря Вишньовського за те, що до сорочки мав прикріплену жовто-блакитну стяжку.

В с. Каранчеві над Черемошем жандармерія арештувала учасників курсу української мови. Селянин Іван Боднарюк учив вісьмох селянських хлопців писати і читати по українськи. Дітей дуже били на постерунку. Боднарюка віставили до военного суду в Чернівцях.

Военний суд у Чернівцях засудив українського купця п. Омеляна Рикла на 8 місяців вязниці та 3000 левів гривни за те, що він сказав до поліціянта, що теперішня влада тут не вічна.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В понеділок 1-го серпня ц. р. помер у Чернівцях б. санітарний інспектор Буковини **д-р Евген Кобринський.** Покійний був щирим і працьовитим громадянином. За студентських часів був головою віденської „Січі". Лікарську карієру почав як окружний лікар у Боснії. Поосіхав дуже багато світа як корабельний лікар при австрійському Льойді. В 1902. р. осів на Буковині, в Кімполюнзі, потім у Чернівцях. Тут іменували його судовим та поліційним лікарем. Лікарська колеґія вибирала його кілька разів своїм головою.

Покійний працював у всіх українських товариствах. По війні був одним з основників дуже цінної установи „Українська Лікарська Порадня". В „Порадні" працював аж до часу, коли її румунська влада розвязала.

Похорон відбувся 3-го серпня при численній участи українських черновецьких громадян. Над відкритою могилою промовляли: о. парох Зленко та відпоручники загально-громадянських та лікарських установ.

Дм. Хмара.

— **Нове село перейшло на римо-кат. обряд.** Польська преса пише, що в селі Селисько Рудня на Волині „перейшло" в останнім часі на римо-католицький обряд коло 170 православних. Преса не подає подробиць щодо самого „переходу", лише підкреслює, що селяни-шляхтичі були бідні і послухали двох польських священиків з Клесова та Сарн і перейшли на римо-католицький обряд.

— **„Свенто ґур" у Новому Санчі** відбувалось в днях від 12. до 15. ц. м., на яке спровадили м. ін. гурт селян зі Стрийщини, як репрезентантів бойків. Підчас цих „дні ґур" отворено в Новому Санчі „реґіональний музей" і господарську виставу. В імпрезі взяв участь м. ін. міністр військових справ ґен. Каспшицький, який є головою управи „Звйонзку зем ґурскіх" і воєвода Бобковський. На цьому „свенті ґур" були теж поляки з тешинського Шлеська з Чехословаччини.

— **На Сов. Україні забракло соли і нафти.** Найвища рада в Москві приняла 125-міліярдовий буджет призначивши майже половину буджету на зброєння. Тимчасом господарське положення на Сов. Україні значно погіршилось. Київський „Комуніст" нарікає, що хліб у Києві такий поганий, що його не можна їсти. В околицях Києва, Харкова, Дніпропетровська та інших міст України не можна віднайти ні одної крамниці з предметами першої потреби. У Дніпропетровську, найбільшім робітничім осередку, зліквідовано 19 харчівень, в Одесі 77 харчівень. В богатьох місцевостях України нема і соли ні нафти.

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— **ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".**

— **ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів.**

— **Записати — запамятати і купувати.** Кооперативна крамниця **„ФАРБОКРАМ"** у Львові, при вул. Собіського 7, продає фарби, лякери, покости, олії і всякі артикули, потрібні в домашнім господарстві. **Ввесь зиск на потреби „Рідної Школи".** 1527 —15

— **Живець „Черче".** З днем 20. серпня кінчиться літний сезон у Черчі і починається т. зв. 3-ий, останній. Користайте з догідних умовин лікування — знижених цін на купелі і дешевого утримання. 1685, 1—3

— **З якнайкращих** шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік основ. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. I. пов., телефон 254-46. 1430 9—?

— **Др. Бережницький вернувся.** 1687, 1—1

— **Стефан Брик,** лікар унутрішніх недуг **виїхав** на короткий час зі Львова.

— **Архиерейська Служба Божа в 950-ліття хрещення Руси-України.** В неділю, 14. ц. м. відправив Преосвященний Кир Іван в асисті о. крил. д-ра Лаби, о. крил. Л. Лужницького, о. канц. М. Ґалянта та о. д-ра І. Гриньоха Архиерейську Службу Божу у храмі св. Юра з нагоди 950-ліття хрещення Руси-України. Діяконували о. Белей та о. Клюс. Співав хор дяківської школи. По водосвятті Преосвященний Кир Іван виголосив проповідь про заслуги кн. Володимира у хрещенні Руси-України. Пригадав теж переслідування релігії в СССР і нищення церков і візвав вірних витривати у вірі та уділив благословення всім вірним. Вкінці відспівано многоліття Св. Отцеві, Митрополитові та Українському Народові. На закінчення вірні відспівали „Боже Великий" і католицький гимн.

— **„Народнє свято Маковія"** — так називається етнографічно - побутова ґутірка ред. Романа Пашківського, яку передає львівське радіо у вівторок 16 ц. м., год. 21.00

— **Вистава лічничих зел у Ремісничій Бурсі у Львові.** З нагоди закінчення курсу плекання, збирання та сушення ліково-промислових рослин, в Ремісничій Бурсі у Львові при вул. Пасічній, кооператива „Рута" у Львові влаштувала дня 14. ц. м. Першу Зільну Виставу — в салях Бурси, що триватиме до середи 17. ц. м. включно. Вистава відкрита від 9-ої год. до 19-ої. Доїзд трамваєм ч. 1.

— **Виясненння.** Від лікарки д-р Ірини Пріснєвської дістаємо виясненння, що „Курієр Поранни" з 7. ц. м. подав фальшиву вістку, будьтоби повітове старосто у Здолбунові виселило її зі Здолбунова поза межі прикордонної смуги. Тимчасом наша лікарка сама переїхала зі Здолбунова до Рівного, де відкрила свій лікарський кабінет. Одначе у Здолбунові далі приймає недужих, але лише передполуднем, у Рівному пополудні.

— **20 зол. гривни за сходини членів релігійного брацтва.** Повітове староство у Скалаті покарало о. Івана Цимбалу з Колодіївки гривною 20 зол. зі заміною на 5 днів арешту за „нелеґальни вєц". Були це сходини членів релігійного брацтва в честь Митрополита Шептицького. Слід додати, що згадані сходини відбулися ще в березні ц. р. Покараний вніс відклик до окружного суду в Тернополі.

— **Нові арештування.** В селі Гниловодах, пов. Підгайці, поліція арештувала 7-го ц. м. Івана Бронецького, Луця Зазуляка, Мирослава Маринюка і Володимира Маринюка. Всіх відставила до судових арештів у Підгайцях.

— **Арештування на Волині.** Дня 11. ц. м. поліція арештувала в Рівному абсольвента медицини і тіловиховання Степана Защука.

— **Нове грабункове вбивство у Львові.** В суботу 13. ц. м. вечором невідомі грабіжники вбили 60-літню Анну Дзедзіц в її помешканні при вул. св. Йосафата ч. 11. Дзедзіцова вийшла перед кількома місяцями втретє заміж. Вбивство Дзедзіцової відкрив її субльокатор Новаковський, який вернувся від свого брата в неділю в год. 8-ой рано до хати. Судово-слідча комісія ствердила, що Дзедзіцова померла від упливу крови тому, що вбивник перетяв їй жилу на карку. Вбивство мало грабунковий підклад, бо з хати пропала біжутерія, а шафа і комода були розбиті, бо грабіжник шукав за грішми. Щадничу книжечку на 2.000 зол. кинув під шафу. Яка готівка пропала — покищо не відомо. Поліція здогадується, що вбивства допустився хтось зі знайомих Дзедзіцової, бо вона була дуже обережна і нікого з чужих до хати не пускала.

— **Краєва хроніка.** Підчас пересування ваґонів на залізничій стації у Стрию колеса ваґону відрізали палець ноги залізничника М. Олеся, два інші пальці розчавили. Нещасного відвезли до лічниці — Селянин Микита Дацюк у Боголюбах упав під колеса возу зі снопами і помер до двох годин по випадку. — В Сяні к. Ярослава втопився 17-літній ученик Леопольд Круг.

— **Кара смерти на червоного ката.** Зі Саламанки повідомляють, що трибунал [illegible] держави засудив на кару смерти [illegible] Астурії Раміра Міґуеля за вбивство 75 осіб. Міґуель був одним з провідників червоних в Астурії і відзначався страшною жорстокістю як провідник революційного карного батальйону. У Сан Роман цей баталіон розстріляв багато осіб. Важко ранених кидали до спільної могили з убитими і живцем закопували. В [illegible] на де Ґрадо Міґуель вбив особисто [illegible] цять осіб. На розправі Міґуель признався до закинених йому злочинів.

— **Відслонення памятника Наполеона на Корсиці.** В понеділок 15. ц. м. почалося в Аяччіо на Корсиці велике свято у звязку з відслоненням памятника Наполеона в роковини його уродин 15. серпня 1764 р. Памятник відслонив міністр маринарки Кампінкі, посол з Корсики. До Аяччіо приїхало дуже багато делеґацій і туристів з цілої Франції. На памятнику Наполеона виписані назви всіх переможних битв.

— **Три страшні летунські катастрофи.** Чехословацький літак, що вилетів з Праги до Страсбурга і Парижа, розбився в суботу 13. ц. м. [illegible] км. на схід від Кель під Дурбах. В катастрофі згинуло 17 осіб, 13 подорожних і 4 особи обслуги. До катастрофи дійшло тому, що з причини [illegible] воду мряки літак обнизив лет, зачепив [illegible] лу, упав на землю і згорів. Живою вийшла [illegible] ся лише кельнерка, але і вона померла в шпиталі від ран. — В Анґлії втопився [illegible] гидроплян. В катастрофі згинуло 6 осіб. — В Мексику віднайшли на дні пропасти [illegible] Вера Круз літак „Електра", що зник в пятницю 12. ц. м. з 8-ох подорожних і [illegible] нів залоги не вийшов ніхто живим. [illegible] ються, що причиною катастрофи була [illegible] му, від якого згорів літак.

— **Побитий рекорд найшвидшого французького корабля.** Великий трансатлянтійський корабель „Королева Марія“ осягнула рекорд швидкости в повороті з Америки до Англії і відобрала найшвидшому французькому кораблеві „Норманді“ блакитну стяжку Атлянтику. Корабель „Королева Марія“ переплив Атлянтійський Океан 1 год. і 28 хвилин швидше від „Нормандії“ розвиваючи пересічну швидкість 31,69 вузлів на годину.

— **Рекорд німецького літака.** Великі маси народу уладили на летовищі Темпельсгоф у Берліні летунам німецького літака „Кондор“ велику овацію з нагоди щасливого перелету літака з Берліна до Ню Йорку і зповоротом. Канц. Гітлер надіслав летунам телеграму з побажаннями. На летовище прибули теж вищі старшини німецької армії з ґен. Мільхом, амбасадор Злучених Держав та посадник Берліна д-р Ліперт. Летунів привитав ґен. Мільх у заступстві марш. Ґерінга підкреслюючи, що лет з Берліна до Ню Йорку і з поворотом не має прецеденсу в історії летунства. Літак перелетів з Ню Йорку до Берліна трасу понад 6.500 км. тому що мусів завернути на південь з приводу поганих атмосферичних умовин за 19 годин і 54 хвилини осягаючи таким чином рекорд швидкости 335 км. на годину.

— **Обмежений доступ жидів до австрійських живців.** Управа живця Баден під Віднем оголосила, що в майбутньому зрезиґнує зовсім з лікуванців-жидів. Тимчасом вільно буде чотирьом найвибагливіше уладженим санаторіям і готелям приймати жидів у відношенні 15 відсотків до загального числа лікуванців. Усі інші готелі, кавярні та ресторани мають вивісити таблиці з написом „жиди не бажані“. Одночасно заборонено жидам ходити до парку і пити воду при джерелах. Жидам вільно буде лікуватися покищо в одному з купелевих заведень. Зате жиди мають доступ до касина гри.

— **Знищення собору не можна нічим виправдати.** Московський часопис „Звезда“ пише, що знищення собору Спасителя в Москві було прикрою несподіванкою не лише для вірних, але навіть для богатьох комуністів. Знищений собор Спасителя був одним з найгарніших памятників церковного будівництва і його варварське знищення не можна нічим виправдати.

— **Ріжні вісти.** През. Рузвельт вернувся по 5-тижневій подорожі до Вашинґтону, підчас якої звидів цілі Злучені Держави. Опісля виїхав кораблем на Тихий Океан, де ловив рибу. — До Александрії приїхав кн. Ґлюкестер з дружиною, звідкіля відїхав до анґлійської кольонії Кенії, де є управителем вуйко княжни. — Новеля до німецького карного кодексу передбачує відповідні постанови у справі охорони господарських тайн Німеччини, за нарушення яких грозять строгі кари. — В летунському рейді Румунії, Чехословаччини та Юґославії, що починається 28. ц. м., візьме участь 50 літаків. Траса лету обіймає всі більші міста згаданих держав. — У Льондоні помер анґлійський композитор Лендін Рональ у 65-ому році життя.

— **Справлення помилки.** У статті О. Севрюка п. з. „З недавнього минулого“, поміщеній в 176 числі „Діла“ помилково надруковано на 4-ій сторінці у 18-му рядку „в 1922-ому році“, а має бути „в 1926-ому році“.

— **Вніф.** Лікарські [illegible] є [illegible] підкреслю[illegible] [illegible] природної гіркої води „Францішка Йосифа“ теж у людей пізнішого віку.

—o—

Нові книжки й журнали.

ТРИЗУБ. Тижневик. Рік видання XIV. Ч. 30-31. З [illegible] 1938. Париж.

—o—

Спорт.

ДЕБЮТ СЯНУ В ОКРУЖНІЙ ЛІЗІ НЕ ВДАВСЯ.

ПЕРЕМИШЛЬ. **ПОЛЬОНІЯ — СЯН 3:0 (2:0).**

Перший виступ симпатичної дружини Сяну в Окружній Лізі не вдався. Ці змагання були теж одночасно дербі Перемишля, який і надалі задержав дві дружини в О. Л.

Вислід цього метчу не повинен бути для нікого несподіванкою, бо хоч були такі оптимісти, що опираючися на гарних вислідах Сяну в товариських зустрічах із Польонією, Ярославом, чи екслігових Чувасем, вірили в перемогу Сяну — то в мистецьких метчах грає вирішну ролю рутина й нервове наставлення дружини. А ні оба чинники згори перерішували справу. Бож Польонія, яка грає в О. Л. від початків її істнування має куди більше бойового досвіду, як молода дружина Сяну, яка перейшла ще до того таку важку вогненну пробу підчас змагань за вхід до О. Л. Сян вийшов до бою з виснаженими нервами та виснажений кондиційно, відразу випрацювавши на одного з найсильніших суперників в О. Л. та вічного кандидата на мистця. А українська дружина, ввсуґерована голосами польської преси, відразу підходила до цих змагань з боку побуту в О. Л. Ці всі чинники мали безсумніву величезний вплив на поставу української дружини. Першу пробу Сян уже перейшов, тепер лиш треба приверну́ти душевну рівновагу, виявити свої, безсумніву високі спортові вартости, то знову прийдуть успіхи, одні за другими.

Інша справа, що деякі зміни мусить ще провід Сяну перевести у дружині. Віримо, що це легко прийде, тимбільше, що Сян має д. добрий доріст. Тому вже сьогодні можемо зовсім сміло заявити, що якщо Сян позбудеться першої треми та освоїться з „великими“ противниками, своєю грою зовсім добре буде їм дорівнювати й деякі клюби О. Л. навіть перевищати. В кожнім разі за місце в О. Л. нема потреби побоюватися, очевидно, як не почнуть знову діяти ріжні окремі чинники, які зі спортом не мають нічого спільного.

До перших своїх змагань в О. Л. Сян виступив у такому складі: Лосинський, Побідинський, Медвідь; Ходань, Федорович, Неофіта: Нижанківський, Суський, Турко, Гібалевич, Мединський.

Польонія: Чтерластек, Коньський, Залінський: Главач, Квятковський, Дутко; Дикий, Кляйн, Карпюк, Лупь і Єндрух.

Сян рішуче розчарував і заграв несподівано слабо. Слабо грала середуща трійка нападу, за винятком обох крайніх. В помочі слабший був цим разом Федорович. Ходань на звичайнім рівні. В обороні знаменитий був Побідинський, дивно слабий Медвідь.

В першій половині замітна перевага Польонії, яка вже в 4 хв. здобула перші ворота зі стрілу Дикого. У 24 хв. Медвідь... підвищує вислід для Польонії зі самобійчого стрілу по розі Єндруха. У другій половині переважає Сян, однак стрілова неміч нападу не дозволяє змінити висліду. Зате Польонія підвищує в 10 хв. вислід до 3:0.

Суддював п. Курцвайль. Видців к. 1200.

ІНШІ ВИСЛІДИ О. Л.

ЛЬВІВ. **Р. К. С. — ЛЕХІЯ 0:0.**

РКС грав без Найвена, Желіава й Паламарчука безнадійно слабо. Лехія випала краще особливо в нападі. Розмокле, фатальне грище рішуче не надавалося до гри. В Лехії грав 6. змагун II. Сокола Вельгош.

РЯШІВ. **РЕСОВІЯ — ПОГОНЬ I Б 6:4 (4:3).**

Справжня повінь воріт. В обох дружинах найкраще грали напади. В Погоні д. слабий воротар Ріхтер. Ворота для Ресовії здобули: Врубель, Возьняк 2, Малиновський 2 і Клюз, для Погоні Матіяс 2, Єдинак і Павас. Суддював п. Робен із Перемишля.

ЯРОСЛАВ. **ВКС — КОРОНА 8:0 (3:0).**

Несподівана високоцифрова перемога Ярослава над слабою Короною. Особливо слабо грали оба воротарі. Ворота для ВКС-у здобули: Міхалік 3, Літинський 3, Тлучкевич і Урбаньчик. Суддював п. Делецький з Перемишля.

•

В табелі веде повищо після високої перемоги ВКС Ярослав перед Польонією та Ресовією. По одному пунктові має Лехія та РКС. Без гри: Україна, Чорні, Ґасмонея, Юнак, Погонь — Стрий. Три останні місця займають: Погонь I Б, Сян і Корона.

А. КЛЯСА.

ТЕРНОПІЛЬ. **ЛЕҐІОН — ПОДІЛЛЯ 2:0 (1:0).**

Перший свій мистецький метч осінньої рунди почало Поділля невдачею. На українській дружині фатально відбилося вакаційне безділля. Зате Леґіон виставив свій найкращий склад і переміг змагання заслужено. Перші ворота для Леґіону здобув Урбан у 10 хв. з далекого стрілу. Не зважаючи на зусилля обох дружин, вислід залишився до половини незмінений. Після перерви злющий дощ вплинув до тієї міри на гру, що нагадувала радше орієнтацію й безладну копанину. Другі ворота здобув Леґіон зі стрілу Френкля у 15 хвилинах.

Суддював п. Гіль.

ЗА ВХІД ДО А-КЛЯСИ.

ДРОГОБИЧ. **ТУР — ПОЛЬНА (Перемишль) 2:1 (0:1).**

Другий метч за вхід до А-кляси приніс перемогу Турові і справу входу вирішить третій метч.

За ВХІД ДО ДЕРЖАВНОЇ ЛІҐИ.

КАТОВИЦІ. **ДОМБ — ЧОРНІ 8:0 (3:0).**

Катастрофальна програна львівських Чорних у Катовицях із Домбом була справжньою несподіванкою для всіх, навіть для переможців. Хоч Домб переміг у високому відношенні, проте ця перемога не має для нього особливого значіння, при одночасній перемозі Ґарбарні над Ревером.

СТАНИСЛАВІВ. **ҐАРБАРНЯ — РЕВЕРА 4:1 (1:0).**

Ворота для Ґарбарні здобули: Скура 2, Пазурек і Новак, для Ревери Рудзік. Суддював п. Буковінськ й із Радому. Ревера була без сумніву кращою дружиною і виграла зовсім заслужено. Одиноким незламним грачем Ґарбарні був воротар Войцеховський.

Ревера грала незле, однак не вміла використовувати підворітних ситуацій.

ПОЗНАНЬ. **ШЛЕСЬК — ЛЕҐІЯ 2:1 (0:1).**

Шлеськ виграв із познанською Леґією завдяки кращій фізичній кондиції та видержливости.

ЛУЦЬК. **ПКС — ВКС (Городно) 6:2 (3:1).**

Певна перемога ПКС-у над слабим противником.

БЕРЕСТЯ. **ПОГОНЬ — МАКАБІ (Вильно) 3:3.**

В Бересті Погонь зремісувала несподівано з виленською Макабі.

ВАРШАВА. **РК (Басейн) — ЛЕҐІЯ 3:1 (1:0).**

В першій половині сильна перевага РКС-у, у другій вирівняна гра. Ворота для переможців здобули: Ваньєк 2 і Серадзан, для Леґії Цепера.

ЛЮБЛИН. **УНІОН ТУРІНҐ (Лодзь) — УНІЯ 3:0 (3:0).**

Легка перемога лодзької дружини.

ТАБЕЛЯ ЗМАГАНЬ ЗА ВХІД ДО Д. Л.

I. група.			
1. Уніон Турінґ	5	10:0	17:3
2. РКС	5	5:5	12:15
3. Леґія (Варшава)	5	4:6	8:13
4. Унія (Люблин)	5	1:9	3:15
II. група.			
1. Шлеськ	4	8:2	11:4
2. Леґія (Познань)	3	3:3	6:6
3. Ґриф (Торунь)	3	1:5	4:11
III. група.			
1. Ґарбарня	5	8:2	21:9
2. Домб	5	5:5	19:9
3. Чорні	5	4:6	5:15
4. Ревера	5	3:7	5:15

IV. група.

В IV. групі веде ПКС перед ВКС-ом, Погонею (Берестя) і Макабі.

ТОВАРИСЬКІ МЕТЧІ.

ЛЬВІВ. **Кішпешт — Погонь 2:0 (2:0).** Мадярські професіонали показали д. гарну гру, особливо в нападі. Найкращий лівий крайник і лучник. Ворота здобув лівий крайник.

ЛЬВІВ. **Краковія — Ґасмонея 5:1 (5:1).** Краковія грала концертово, однак не напружувалася. Ґасмонея грала у своїм старім складі.

СТРИЙ. **Погонь — Кадіма (Борислав) 2:1 (1:1).** Погонь грала лиш з трьома грачами першої дружини. Кадіма не видержала кондиційно.

ВЕЛИКІ ГАЯДУКИ. **Гунгарія — Шлеськ 5:4 (5:1).** Гунгарія була безсумніву кращою дружиною.

ВИЛЬНО. **Сьміґли — Олімпія (Латвія) 3:3 (2:1).**

БОРЩІВ. **Нордія — УСК (Стрілковичі) 2:0 (1:0).**

БОКС.

ЛЬВІВ. **Чорні — Тім Ґвязда (Львів-Варшава) 10:6.**

ТЕРНОПІЛЬ. **ЖРКС — Тім Ґвязда 10:4.**

ПЕРЕМИШЛЬ. **Польонія — Ґаґібор 8:4.**

СПОРТОВІ НОВИННИ.

Зміни речинців О. Л. На спільне прохання Сяну й Польонії ВҐІД змінив речинці гор у такий спосіб: 28. 8 Погонь Стрий — Сян замість Сян — Погонь. 11. 9. Україна — Польонія замість Польонія — Україна. 30. 10. РКС — Польонія замість навпаки. 6. 11. Сян — РКС замість РКС — Сян.

Речинці змагань резерв О. Л. 21. 8. Україна — Погонь; 18. 9. Чорні — Україна; 2. 10. Ґасмонея — Україна. 16. 10. Україна — РКС; 6. 11. Україна — Лехія.

Доцьо Полатайко. До України перейшов б. найкращий змагун Бескиду в Надвірній, популярний Доцьо Полатайко, який гратиме на середній помочі.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

НАЙМИЛІШИЙ МІЙ СПОМИН — це переведений вечір в

„Pomorzanka" Львів, ул. Академічна 24.

при гарній музиці, знаменитій вечері з гарячим і холодним буфетом, — зокрема — ДУЖЕ ЗНИЖЕНІ ЦІНИ.

Театри.

Великий Театр:

Вівторок 16. 8. год. 8. „Шестий поверх".
Середа 17. 8. год. 8. „Люди на кривї".
Четвер 18. 8. год. 8. „Втішаймось життям".

Театр Рімнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

БИТЬКІВ:
16. 8. Гейша.
17. 8. Пісня Бескиду.
18. 8. Чесна Сузанна.
19. 8. Мазепа.
20. 8. Гетьман Полуботок.

ДОРОГИ:
21. 8. Маруся Богуславка.
22. 8. Пісня Бескиду.
23. 8. Гетьман Полуботок.

ПЕРЕГІНСЬКО:
24. 8. Безталанна.
25. 8. Чесна Сузанна.
26. 8. Пісня Бескиду.
27. 8. Мазепа.
28. 8. Гетьман Полуботок.

Незадовго театр виставить голосну сюу зі сучасного життя в большевії п. н. „Жінка з вулиці".

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північ кличе".
АПОЛЬО: „Агентка Г. 21".
АТЛЯНТИК: „Сильні люди".
БАЛТИК: „Жінка на два тижні", „Романтичний мільйонер".
ВАНДА: „Дівчата з Новолипок", „Фредек ущасливлює світ".
ГРАЖИНА: „Жінки над прокпастю".
ЕВРОПА: „Радість життя".
КАСІНО: „Ас Кер", „В пристані жде дівчина".
КОПЕРНИК: „Індійська гробниця" (продовження „Тигра з Ешнапуру").
МАРУСЕНЬКА: „Індійська гробниця", (продовження „Тигра з Ешнапуру").
МЕТРО: „Герої моря", „Від вівтірка до четверга".
МІРАЖ: Нечинне.
МУЗА: „Перегони".
ПАЛЯС: „Проступник".
ПАКС: нечинне.
РАЙ: „Панна Петрусь", „Тоні з Відня".
РІЯЛЬТО: „Чорні очі" з Сімоне Сімон.
РОКСІ: „Весела чайка".
СВІТ: „Корабель невільників" та „Мисткі гаупоти Фліп і Флап".
СТІЛЕВЕ: „Вередлива експедієнтка" та ревія Борунського.
ТОН: „Король бурлески", „Борисо".
УТІХА: „Рамона" та ревія.
ХИМЕРА: „Голос джунглів" із Гарі Пілем.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Зі Женеви до Ліону".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід"
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Еспанія".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 16. серпня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. концерт, 8.00 Поранок при мікрофоні, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка муз. з пл.; у перерві 14.11 Гутірка ККО, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Шлеські діти у сонці Підгаля, 15.35 Фін.-госп. актуалії, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Концерт у вик. сальон. квартету, 16.35 Конкурсова авд. П. Радія, 16.45 Мандрівки по Поліссі, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Серед жінок: Моди, Танкові форми у новочасних композиторів, Комунікати, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 „Сирій" приїхав до Ню Йорку, 18.10 Лісові відгомони, авд. з циклю „Фортепіян і книжка", 18.45 Пригоди Сіндбада-мореплавця, 19.00 Клярнет у супр. форт., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Веселий коктейл, розр. концерт, конферансієрка, жін. ревелєрси, орх.; у перерві „Кімната до винайму" скеч, 20.45 Веч. денник, **21.00 Свято Маковія, гутірка в українській мові ред. Р. Пашковського,** 21.10 Словацька авдиція, 21.45, 21.55 Спорт, 22.00 У ритмі танку, муз. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.15 до 23.55 Симф. концерт (Варшава II.).

Середа, 17. серпня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Концерт сальон. орх., 8.00 Перше снідання при орхестрі, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, 14.10 З оперової музики, пл., **14.35 Українські пісні у виконанні Евгенії Ласовської (сопран) у супр. форт., (Січинський: „Не співайте мені тої пісні", „Як почуєш в ночі", „Із сліз моїх, Н. Нижанківський „І молилася я", „Чайка", Безкоровайний „На склоні гір"),** 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Трохи пісні, трохи слова: „Під червоними мармухами", 15.45 Госп. вістки, 16.00 Концерт у вик. орх. мандолінистів, акордеон, 16.45 Військ. відчит, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Листки з мандрівки: У країні Містраля, фейл., Франц. музика з пл., 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Солнч, місто цвітів, 18.10 Бетовен: „Квартет ч. 7, оп. 59 ч. 1, 18.45 Пригоди Сіндбада-мореплавця, 19.00 Дуети у супр. форт., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Розр. концерт; у перервах: Три скечі, 20.45 Вечірн. денник, 21.00 Наш город у серпні, 21.10 Гутірка про Шопена, 21.50, 22.0 Спорт, 22.05 Радіокабарет, 23.00 Ост. вістки.

Четвер, 18. серпня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. концерт, 8.00 Веселе добрийдень, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Музика з пл., госп. вістки, 14.15 Орхестральні платівки, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Мої вакації, повість Старого Доктора для дітей, 15.30 Тайни Львова, повість із 1848 р., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Октет із арфою, 16.40 Конкурсова гутірка П. Радія, 17.00 Біжучі вістки, з міста та провінції, 17.10 Скрипковий рецитал у супр. форт., 17.40 Читаємо Сенкевича, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 У римського лікаря, 18.10 Концерт хору, 18.30 Театр Уяви: „Що він із тим зробив" Рус. де Кордова (Англія), 19.00 Форт. твори Гайдна та Бетовена, 19.20, 21.00, 0.55 Актуальна гутірка, 19.30 Із країв Півдня, розр. концерт: орх., сол., у перерві мандрівнича анекдота, 20.45 Веч. денник, 21.10 Муз. мозаїка, спів, два форт., цитра, саксофон; 21.50, 22.00 Спорт, 22.05 „Гостинниця під лявом" весела словно-муз. авд., 23.00 Ост. вістки, гутірка в нім. мові, 23.15 до 23.55 „Фігарове весілля" Бетовена з пл. (палас Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Вівторок, 16. серпня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 21.00 Танц. музика, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 21.30 Танц. муз., 22.15 Скрипка, БУДАПЕШТ 12.05 Вок. концерт, 13.30 Циг. музика, 17.15 Військ. орх., 22.05 Орх., ВІДЕНЬ 16.00, 17.10 Розр. концерт, 18.00 Нар. пісні, 20.10 „Спева" вес. авд., 21.00 З Клягенфурту: концерт, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Відчит: Що мусимо кожний знати, Музика з пл., Співачки, скеч, МІЛЯНО 17.15 Форт., 19.30 Орх., 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Петро Ібетсон" оп. Дж. Тейльора, ПРАГА 18.20 Орх., 21.10 Симфонія ц-моль, Вайса, 22.30 Яначекові твори, РАДІО ПАРІ 18.00 Форт., 18.15 Легка музика, 19.00 Пісні, 20.15, 21.00, 22.00 Театр Уяви: „Візник Геншель" Г. Гавптмана, РИМ 17.15 Танц. музика, 19.30 Орх., 20.30, 21.00 Розр. музика, 22.10 Камер. музика, СОФІЯ 18.10 Військ. муз., 18.50, 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів (сопран), 20.55 Рос. романси, 21.15 Легка музика.

Середа, 17. серпня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Музика, дві орх., саксофоністи, солісти, 14.15, 15.00, 19.00 Розр. музика, 18.00 Оп. мельодії, 18.40 Ритм у танку та спорті, орх., хор дівчат, 20.10 Нар. пісні й танки, БІЛГОРОД 20.00, 21.30 Пісні, 20.30, 21.00 Гумор, БУДАПЕШТ 17.00 Циг. музика, 19.30 Скрипка, 21.10 Давні мадярські пісні, 22.05 Орх. конц., ВІДЕНЬ 18.15 Сопран, скрипка, форт., 18.40, 19.00 Музика на нар. інструм., 21.00 22.30, 23.00 Віденська музика, ДРОЙТВІЧ 20.00, 21.00 Симф. концерт, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Що це таке кров, Музика з пл., Декламації Семена Панька, Музика з пл., МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 21.00 Концерт джез. орх., ПРАГА 11.05 Орх. концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Музика в 1789—1815 р., 19.00 Віол., 20.30 21.00 22.00 Муз. розривкова програма, РИМ 17.15 Скрипка, 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, оп. танкова музика, СОФІЯ 19.15, 20.00, 21.00 „Тангайзер" оп. Вагнера, СТОКГОЛЬМ 17.05 Нар. музика.

Четвер, 18. серпня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Орх. музика, 15.00 Нар. музика й танки, 17.00 Концерт солістів, 18.00 Розр. концерт, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 13.00 Орх. концерт, 17.25 Форт., 18.20, 19.00 Концерт мадяр. музики, 20.00, 21.00 „Банк-Бан" оп. Еркеля (фрагм.), 22.05 Джез. тріо, ВЕЖА АЙФЛЯ 20.00, 21.00, 22.00 „Пелей і Мелісанда" оп. Дебісія, ВІДЕНЬ 12.00, 13.15 Симф. орх., 16.00 Легка музика, 17.10 Розр. музика, 18.20 Солісти, 22.30 Легка й танц. музика, ДРОЙТВІЧ 20.00 21.00 „Триграшний капелюх" оп. Леслі-Сміта, КОШИЦІ 7.35, 14.10 18.45 Вістки, 18.15 Культ. огляд, Музика з пл., „Тестамент" опов, МІЛЯНО 17.15 Пісні на сопр. і барит., 19.30, 20.00 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.35 Скрипка, 22.20 Концерт хору, ОСЛЬО 18.25 Скрипка, ПРАГА 17.40 „Молодість" сюїта Яначека на дуті інстр., 18.20 Сальон. квартет, 19.25 Співаймо всі разом, попурі, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИГА 18.50 Лотиські нар. пісні, РИМ 17.15 Танц. муз., РИМ 19.30 Розр. музика 21.00, 22.00, 23.00 „Парізіна" оп. Масканія, СОФІЯ 18.30 Військ. муз., 19.30 Популярна музика, 20.00 Сопран, ШТРАСБУРГ 21.30, 22.00 „Ле Метр де Шапель" ком. оп. Пера.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 15. серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·85 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·90 зол.
молоко	15—16 сот
яйця (копа)	3·70 зол.

Тенденція на масло знижкова, на молоко та яйця слаба.

ОПОВІСТКА.

ІВАН ЗАРЕМБА, абсольвент. службовик, рахунк. старшина У.Г.А., 6 літ тяжко недужий на груди в міським заведенні для невилічимо недужих при вул. Янівській 130 — просить примішення і опіку для доньки Ірини, уч. II. кл. Купецької гімназії при вул. Курковій 14. Донька без матері. Просить добрі серця помогти.

2-3

Подяка.

В імені цілої рідні бл. п. Миколи Глинського в Заліщиках складаю цією дорогою щиру подяку:

В. Панам Директорам Загального Шпиталя в Заліщиках: Д-р М. Данильському і Д-р А. Розенові за безкорисну лікарсько-приятельську опіку.

Впр. Духовенству, місцевому й з околиці та прекрасному Хорові читальні „Просвіти" в Заліщиках за участь в похоронах.

Всім українським Установам в Заліщиках на чолі з ВП. Д-ром В. Бережком і Д-ром Р. Стефановичем за зорганізоване віддання останньої прислуги Покійному і Всім Особам, які устно чи письменно чи через зложення вінків виявили своє співчуття в нашому важкому горю.

Сердечне Спасибіг!

Теофан Глинський.

Львів, в серпні 1938.

КУПНО — ПРОДАЖ

УКРАЇНСЬКЕ бюро посередництва — фірма „ТРАНСАКЦІЯ", Львів, ДЛУГОША ОДИН, ріг Миколая — поручає у великім виборі, в різних цінах у місті й ... і на передмістях камениці, віллі, доми, парцелі під корисними умовами. Інформації безплатні. Багато подяк і поручень. Бюро працює цілий день, без перерви.

СІДЛОВІ англійські мила, сейклі транспорт — ВАЛІХЕВИЧ — сідляр, ... Шайнохи 2.

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ЗАЙМУСЯ наукою або вихованням дітей. Мої предмети: німецька, французьке, фортепіян — сольфеж. Зголошення до „Діла" під „Учителька".

РІЖНІ

ВИРІБ ДЗЕРКАЛ, шиби, рами, ... образів найдешевше — шклярство І. СТЕЛЬМАХ, Коперника 22, тел. 28...

ОГОЛОШЕННЯ.

КІР

Львів, Уейського 8
Тел. 280-88.
Станиславів, 3-го Мая 4. II.
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ

ПІТ

НІГ, РУК, ПАХВИ
і т. п. зникне при вживанні ... ного певного і нешкідливого
пудру „CSAVE" 50 сот.
Пробний пакет. Перфумерія

С. ФЕДЕРА

Львів, вул. Сикстуська ...
Філія Коперника 5 ...
Філія: вул. Галицька 4 ...

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	...
Остання сторінка 1/2	...
Остання сторінка 1/4	...
Остання сторінка 1/8	...

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів ...